

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของ เจ้าพนักงานตำรวจศาลของต่างประเทศและประเทศไทย

จากอดีตที่ผ่านมา มีสถานการณ์ที่อาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา ในการพิจารณาคดี การกระทำความผิดในบริเวณศาลและผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยศาลแล้วหลบหนี รวมทั้งมีผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลซึ่งถูกออกหมายจับแล้ว แต่ยังไม่สามารถจับกุมได้ ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้า ซึ่งการทำหน้าที่ป้องกันปราบปราม การกระทำความผิดในบริเวณศาล และการดำเนินการจับกุมผู้ต้องหา หรือจำเลยที่หลบหนี การปล่อยชั่วคราว หรือผู้ที่ศาลได้ออกหมายจับแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจศาลยังมีความไม่ชัดเจนและ ยังไม่มีอำนาจเพื่อที่จะทำให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง ดังนั้น ในบทนี้ จึงได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ของต่างประเทศและประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ของต่างประเทศ

3.1.1 หน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลในสหรัฐอเมริกา

1) ข้อมูลทั่วไป

ประเทศสหรัฐอเมริกา U.S. Marshals Service เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับการ ให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงยุติธรรม โดยเป็นหน่วยงานของ ฝ่ายบริหารที่ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับการตามกฎหมายให้แก่ศาล¹ U.S. Marshals Service ของ สหรัฐอเมริกา จะต่างกับ Marshal อื่น ๆ ซึ่งได้นำไปใช้เป็นชื่อตำแหน่งที่แตกต่างกันไปในแต่ละ ประเทศ โดยบางประเทศใช้เป็นตำแหน่งทางทหาร แต่ในสหรัฐอเมริกาใช้ตำแหน่ง Marshal

¹ รัชมน นาคชัยวัฒนา. (2556). *ปัญหาการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนีหมายจับในคดีอาญา: ศึกษากรณีการจับกุมในชั้นศาล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 69.

เป็นตำแหน่งที่หมายถึงผู้ดูแลความสงบเรียบร้อยทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับศาลและความยุติธรรม² ทำหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้พิพากษา พยาน รวมถึงสืบสวน ติดตามตัวจำเลย ควบคุม และนำตัวจำเลยมาศาล ทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา³ U.S. Marshals Service เป็นหน่วยงานรัฐบาลกลางมีบทบาทสำคัญให้เป็นที่ไปตามคำสั่งศาล และมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐบาลกลาง ในสหรัฐอเมริกา ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้แต่งตั้งผู้อำนวยการ U.S. Marshals Service เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศาลชั้นต้นของรัฐบาลกลาง ซึ่งประกอบไปด้วยรองผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานจำนวนหลายพันราย ทำหน้าที่ในการสืบสวน ติดตามตัวจำเลย คุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้พิพากษา พยาน ควบคุมและนำตัวจำเลยมาศาล การริบทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา มีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ที่ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา⁴

U.S. Marshals Service: USMS เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เก่าแก่ที่สุดในสหรัฐอเมริกา เพราะจัดตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1789 ซึ่งมีนโยบายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยภายในศาลและการคุ้มครองความปลอดภัยของข้าราชการฝ่ายตุลาการถูกกำหนดโดยคณะอนุกรรมการรักษาความปลอดภัย (Judicial Security Committee) ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (Judicial Conference) ที่มีประธานศาลสูงสุด (Chief Justice of the Supreme Court) เป็นประธาน และมีแผนกรักษาความปลอดภัยศาล (Court security Division) ซึ่งสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมแห่งรัฐบาลกลาง (Administrative Office of the US Courts) ทำหน้าที่เหมือนเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านระบบรักษาความปลอดภัยภายในศาลเพื่อประสานงานกับ U.S. Marshals Service และหน่วยงานรักษากฎหมายอื่น ๆ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้พิพากษาเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยอาคารศาล ห้องพิจารณาและตัวผู้พิพากษาเอง โดยกำหนดมาตรการป้องกันและปกปิดข้อมูลส่วนตัวของผู้พิพากษาในฐานข้อมูลและสื่อสาธารณะต่าง ๆ อีกทั้งรับผิดชอบการวางแผนเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ รวมทั้งภัยธรรมชาติ เพื่อให้ศาลสามารถให้บริการ

² สหรัฐ สิริวัฒน์. (2558). *ความจำเป็นและแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรม (Court Marshal)*. เอกสารส่วนบุคคลหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 14 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 12.

³ สุธเมฆ จีระชัยศิริ. (2566). *พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ก้าวแรกของการมี “Court Marshal” ในระบบศาลยุติธรรมไทย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>. [2566, 2 เมษายน].

⁴ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 2. หน้า 12.

แก่ประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง⁵ คຸ້ມครองกระบวนพิจารณาในศาลและการทำงานของศาลให้มีประสิทธิภาพ โดยมีทักษะ ความซื่อสัตย์สุจริต และความตั้งใจในการปฏิบัติงานส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบมีความเป็นเอกถักษณ์ และสร้างประสบการณ์จนได้รับการยกย่องว่าเป็นหน่วยงานที่เป็นมืออาชีพในด้านการบังคับใช้กฎหมาย⁶ ทั้งนี้ งบประมาณด้านการรักษาความปลอดภัยของศาลจะมีทั้งงบประมาณในส่วนของศาลที่จัดสรรและบริหารโดยสำนักงานศาลยุติธรรม และงบประมาณในส่วนของ U.S. Marshals Service โดยมีการกำหนดในกฎหมายตั้งแต่ปี ค.ศ. 1983 ว่ารัฐมีหน้าที่จัดสรรงบประมาณด้านการรักษาความปลอดภัยของศาลให้เพียงพอ⁷

ปัจจุบัน U.S. Marshals Service เป็นหน่วยงานที่มีฐานะพิเศษในกระบวนการยุติธรรมของสหพันธ์ โดยเป็นฝ่ายบังคับคดีอาญาให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล มีสำนักงานในสหรัฐอเมริกา ทั้ง 94 เขต สำนักงานสาขาย่อย จำนวน 218 แห่ง และสำนักงานภาคสนามที่ต่างประเทศอีก 3 แห่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติศาลยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา โดยเป็นหน่วยงานที่เน้นด้านการบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง ซึ่งเจ้าหน้าที่สืบสวนของ U.S. Marshals Service คือ แกนหลักของหน่วยงานและมีอำนาจหน้าที่หลายประการ กล่าวคือเจ้าหน้าที่ของ U.S. Marshals Service มีอำนาจหน้าที่หลักในการรักษาความปลอดภัยแก่บุคคลในกระบวนการยุติธรรม (Judicial Security) การสืบสวนติดตามบุคคลตามหมายจับ (Fugitive Investigations) การคุ้มครองพยาน (Witness Security) การควบคุมผู้ต้องขัง (Prisoner Service) การเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังและผู้กระทำความผิดที่เป็นคนต่างด้าว (Justice Prisoner and Alien Transportation system) และการยึดทรัพย์ (Asset Forfeiture) เพื่อคຸ້ມครองกระบวนพิจารณาในศาลจากผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้วยความอุทิศตนต่อรัฐธรรมนูญจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนเพราะทักษะ ความซื่อสัตย์สุจริตและความตั้งใจในการปฏิบัติงานทำให้ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบจนได้รับการยกย่องว่าเป็นหน่วยงานที่เป็นมืออาชีพในด้านการบังคับใช้กฎหมายถึงแม้ในช่วงศตวรรษที่ 20 สหรัฐอเมริกาจะได้มีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำบังคับใช้กฎหมาย แต่สำนักบังคับคดีอาญาและบังคับใช้กฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกายังคงเป็นหน่วยงานเดียวที่มีขอบเขตการใช้อำนาจตามกฎหมายกว้างขวางมากที่สุดเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 200 ปี

⁵ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพิพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2563). *การพัฒนากระบวนการรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณศาลยุติธรรม*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพิพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 29.

⁶ ธัญมน นาคชัยวัฒนา. อ่างแล้ว เริงอรธที่ 1. หน้า 69.

⁷ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพิพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม. อ่างแล้ว เริงอรธที่ 5. หน้า 29.

จนกระทั่งปัจจุบันที่เหล่าบรรดาเจ้าหน้าที่ได้รับใช้ในฐานะที่เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการใช้อำนาจตามกฎหมายอาญา⁸

2) การจัดตั้งหน่วยงานและบุคลากร

เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นในกระทรวงยุติธรรมตามพระราชบัญญัติศาลยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจและการควบคุมของอัยการสูงสุด โดยมีผู้อำนวยการเป็นหัวหน้าของ U.S. Marshals ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีตามคำแนะนำและความเห็นชอบของวุฒิสภา U.S. Marshals เป็นหน่วยงานที่เน้นด้านการบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. และมีสำนักงานในสหรัฐอเมริกา ทั้ง 94 เขต โดยจะมีสำนักงานประจำทุกศาลท้องถิ่น (ศาลชั้นต้น) สำนักงานสาขาย่อยจำนวน 218 แห่ง และสำนักงานภาคสนามที่ต่างประเทศอีก 3 แห่ง โดยได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดีมีบุคลากรทั้งหมด จำนวน 4,942 คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ U.S. Marshals Service 94 คน เทียบเป็น 1 คนต่อ 1 เขตศาล สหพันธ์ ปลัดของ U.S. Marshals Service และเจ้าหน้าที่สอบสวนอาชญากรรม 3,345 คน และลูกจ้างฝ่ายธุรการและเจ้าหน้าที่บังคับใช้การควบคุม 1,503 คน ซึ่งมีการแต่งตั้ง⁹ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้อำนวยการของ The U.S. Marshals Service นอกจากอำนาจและหน้าที่ซึ่งถูกกำหนดในบทนี้ จะทำหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายมาจากอัยการสูงสุดได้อีกด้วย¹⁰

(2) ตามคำแนะนำและความเห็นชอบของวุฒิสภา ประธานาธิบดีจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ U.S. Marshals สำหรับแต่ละเขตศาลสหรัฐ และสำหรับศาลฎีกาในกรุงวอชิงตัน เว้นแต่ที่ว่าเจ้าหน้าที่คนใดถูกแต่งตั้งให้ประจำที่ Northern Mariana Islands อาจจะถูกแต่งตั้งให้รับหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ในเขตศาลอื่น ได้พร้อมกันในเวลาเดียวกัน เจ้าหน้าที่ U.S. Marshals แต่ละคนจะเป็นเจ้าพนักงานของหน่วยงานและปฏิบัติหน้าที่ตามการกำกับดูแลของผู้อำนวยการ

(3) เจ้าหน้าที่ Marshals แต่ละคนจะถูกแต่งตั้งมีวาระ 4 ปี นอกเสียจากว่าเจ้าหน้าที่คนนั้นจะลาออก หรือถูกปลดโดยประธานาธิบดี เจ้าหน้าที่คนหนึ่งจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในตำแหน่งนั้นอีก 4 ปี จนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมมารับตำแหน่งแทน

(4) ผู้อำนวยการจะกำหนดสถานที่ภายในเขตของศาลสำหรับเป็นสำนักงานและสถานีของเจ้าหน้าที่ให้แก่ Marshals แต่ละคนจะอาศัยอยู่ในเขตซึ่งตนถูกแต่งตั้งไปนอกเสียจากว่า¹¹

⁸ รัญมน นาคชัยวัฒนา. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 1. หน้า 70.

⁹ รัญมน นาคชัยวัฒนา. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 1. หน้า 71.

¹⁰ รัญมน นาคชัยวัฒนา. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 1. หน้า 72.

¹¹ รัญมน นาคชัยวัฒนา. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 1. หน้า 72.

(4.1) เจ้าหน้าที่ Marshal ประจำเขตกรุงวอชิงตันประจำศาลสูงของกรุงวอชิงตัน และประจำเขตตอนใต้ของมลรัฐนิวยอร์ก สามารถอาศัยได้ถึงรัศมี 20 ไมล์จากเขตที่ตนได้รับแต่งตั้ง และ

(4.2) เจ้าหน้าที่ Marshal ผู้ใดที่ถูกแต่งตั้งให้ประจำ Northern Mariana Islands ซึ่งในขณะเดียวกันก็ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ Marshal ในเขตอื่นด้วยอาจอาศัยในเขตแทนนั้นได้

(5) ผู้อำนวยการได้รับอำนาจให้มอบและกำหนดค่าตอบแทนของลูกจ้างเท่าที่จำเป็น เพื่อที่จะใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนี้ และอาจแต่งตั้งลูกจ้าง เช่นว่านั้นเป็นเจ้าหน้าที่รักษากฎหมาย ตามนโยบายและวิธีปฏิบัติดังกล่าวเท่าที่ผู้อำนวยการจะออกตามการปรับใช้บทบัญญัติของลักษณะ 5 และระเบียบที่ออกตามนั้น¹²

(6) ผู้อำนวยการจะดูแลและกำกับ U.S. Marshals Service ในการปฏิบัติตามหน้าที่

(7) ผู้อำนวยการอาจจัดให้เจ้าหน้าที่และลูกจ้างปฏิบัติงานตนได้ แต่จะเรียกรับหรือ ยอมรับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนจากการนั้นไม่ได้

(8) เจ้าหน้าที่ Marshal แต่ละคนที่ถูกแต่งตั้งตามมาตรานี้ควรมี¹³

(8.1) หน้าที่ในการบริหารหน่วยงานรักษากฎหมายมาแล้วอย่างน้อย 4 ปี รวมทั้ง ด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สินในกรมตำรวจ สำนักงานนายอำเภอหรือหน่วยงานรักษา กฎหมายของสหพันธ์

(8.2) ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานรักษากฎหมายอื่น ๆ โดยเฉพาะในระดับมลรัฐและระดับท้องถิ่น

(8.3) ประสบการณ์การศึกษาระดับอนุปริญญาขึ้นไป และ

(8.4) ประสบการณ์ในหรือกับระบบศาลของประเทศ มลรัฐและสหพันธ์หรือ ประสบการณ์ในการให้ความคุ้มครองบุคลากรของศาล ลูกขุน และพยาน

3) รูปแบบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายสหรัฐ ลักษณะ 28 วิธีพิจารณาความและกระบวนการยุติธรรม ส่วนที่ 2 กระบวนยุติธรรม บทที่ 37 The U.S. Marshal Service (USMS)¹⁴ (U.S. Code TITLE 28 CHAPTER 37)¹⁵

¹² ธรรมนูญ นาควัดพัฒนา. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 72.

¹³ ธรรมนูญ นาควัดพัฒนา. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 73.

¹⁴ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 2. หน้า 12.

¹⁵ ธรรมนูญ นาควัดพัฒนา. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 73.

มาตรา 561 USMS¹⁶

(a) USMS ถูกตั้งขึ้นด้วยกฎหมายนี้เพื่อเป็นสำนักงานภายในกระทรวงยุติธรรมตามอำนาจและการควบคุมของอัยการสูงสุด มีผู้อำนวยการเป็นหัวหน้า ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีตามคำแนะนำและความเห็นชอบของวุฒิสภา

(b) ผู้อำนวยการของ USMS นอกจากอำนาจหน้าที่ซึ่งได้กำหนดในบทนี้จะทำหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดด้วย

(c) ตามคำแนะนำและความเห็นชอบของวุฒิสภา ประธานาธิบดีแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ U.S. Marshal สำหรับแต่ละเขตศาลสหรัฐ และสำหรับศาลฎีกาในกรุงวอชิงตัน เจ้าหน้าที่แต่ละคนจะเป็นเจ้าพนักงานของหน่วยงานและปฏิบัติหน้าที่ตามการกำกับดูแลของผู้อำนวยการ

(d) เจ้าหน้าที่แต่ละคนจะถูกแต่งตั้งมีกำหนดเวลา 4 ปี และสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้อีก 4 ปีจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมมารับตำแหน่งแทน

(e) ผู้อำนวยการเป็นผู้กำหนดสถานที่ภายในเขตของศาลสำหรับเป็นสำนักงานและสถานิของเจ้าหน้าที่แต่ละคน ซึ่งเจ้าหน้าที่จะอาศัยอยู่ในเขตซึ่งตนถูกแต่งตั้งไป

(f) ผู้อำนวยการได้รับมอบอำนาจให้เป็นผู้กำหนดค่าตอบแทนของลูกจ้าง และอาจแต่งตั้งลูกจ้างเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

มาตรา 564 Powers as sheriff¹⁷

อำนาจในฐานะนายอำเภอ U.S. Marshals Service และปลัดของ U.S. Marshals Service และเจ้าหน้าที่เช่นว่าแบบอื่น ๆ ของหน่วยตามที่อาจถูกมอบหมายโดยผู้อำนวยการในการบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐในมลรัฐหนึ่ง อาจใช้อำนาจอย่างเดียวกับที่นายอำเภอของมลรัฐนั้นอาจใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย ณ ที่ซึ่งได้อำนาจ

มาตรา 566 Powers and duties

(a) บทบาทและภารกิจหลักของ U.S. Marshals Service ที่จะพิทักษ์สันติราษฎร์และปฏิบัติตามบังคับใช้และรักษาการตามคำสั่งทุกคำสั่งของศาลแขวงสหรัฐ ศาลอุทธรณ์สหรัฐ ศาลว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ และศาลฎีกาสหรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

(b) U.S. Marshals Service ของแต่ละเขตเป็นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ของศาลแขวงและของศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจในท้องที่นั้น และศาลว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศที่ออกนั่งพิจารณาในท้องที่นั้น และในตามดุลพินิจของศาลอาจขอให้เข้าร่วมในการออกนั่งพิจารณาคดีได้

¹⁶ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ้างแล้ว เจริงรรถที่ 2. หน้า 12-13.

¹⁷ ธรรมนูญ นาถชัยวัฒนา. อ้างแล้ว เจริงรรถที่ 1. หน้า 73.

(c) นอกเสียจากกฎหมายหรือกฎของวิธีปฏิบัติจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น U.S. Marshals Service จะต้องบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการ และคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายทุกเรื่อง ซึ่งออกตามอำนาจของสหรัฐ และจะรับความช่วยเหลือทุกด้านที่ทำให้ปฏิบัติตามหน้าที่ได้¹⁸

(d) เจ้าหน้าที่ ปลัด และเจ้าพนักงานเช่นว่าอื่น ๆ ของ U.S. Marshals Service แต่ละคน ตามที่ถูกลบหมายโดยผู้อำนวยการอาจพบอาวุธปืนและทำการจับกุมการกระทำความผิดใด ๆ ต่อสหรัฐที่เกิดขึ้นซึ่งหน้าได้ โดยไม่ต้องมีหมายหรือการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีเหตุอันควรเชื่อตามสมควรว่าบุคคลผู้จะถูกจับกุมนั้น ได้กระทำความผิดหรือกำลังกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเช่นว่า¹⁹

(e) (1) U.S. Marshals Service ได้รับอำนาจให้²⁰

(A) ให้ความคุ้มครองส่วนบุคคลแก่นักกฎหมาย เจ้าหน้าที่ศาล พยานของสหพันธ์ และบุคคลอื่น ๆ ที่ถูกคุกคาม เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อการข่มขู่ โดยอาชญากรขัดขวาง การทำหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมหรือกระบวนการอื่นใดของเจ้าหน้าที่ และ

(B) สอบสวนเรื่องเกี่ยวกับผู้กระทำผิดที่หลบหนีโทษทั้งภายในและภายนอก สหรัฐตามที่ถูกสั่งโดยอัยการสูงสุด

(2) ไม่มีสิ่งใดในวรรค (1) (B) จะถูกตีความให้กระทบหรือเปลี่ยนแปลงอำนาจของ หน่วยงานหรือสำนักงานอื่น ๆ ของสหพันธ์

(f) ตามวิธีปฏิบัติที่ถูกกำหนดโดยผู้อำนวยการ และยกเว้นแต่เงินของสาธารณะ ที่ถูกนำฝากตามมาตรา 2041 ของกฎหมายนี้ เจ้าหน้าที่ U.S. Marshals แต่ละคนจะนำฝากเงินที่ เจ้าหน้าที่ USMS ยึดได้ไปยังกระทรวงการคลัง โดยที่สามารถหักคือให้เจ้าหน้าที่ U.S. Marshals ได้ก่อนในตอนจบรอบบัญชีแต่ละครั้ง ส่วนที่ได้รับมาของเงินสาธารณะที่เป็นของสหรัฐจะถูกนำฝาก ในกระทรวงการคลังเป็นรายได้ของบัญชีรายรับ

(g) ก่อนการลาออก เกษียณ หรือถูกปลดจากตำแหน่ง²¹

(1) เจ้าหน้าที่ U.S. Marshals จะส่งมอบผู้ต้องขังทั้งหมดในความควบคุมของเขา และงานที่ยังดำเนินการไม่เสร็จสิ้นให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มารับตำแหน่งต่อและ

(2) ปลัดของ U.S. Marshals Service จะส่งมอบกระบวนการทั้งหมดในความดูแล ของเขาให้แก่ เจ้าหน้าที่ U.S. Marshals

¹⁸ ธรรมนูญ นาคชัยวัฒนา. อังแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 73.

¹⁹ ธรรมนูญ นาคชัยวัฒนา. อังแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 74.

²⁰ ธรรมนูญ นาคชัยวัฒนา. อังแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 74.

²¹ ธรรมนูญ นาคชัยวัฒนา. อังแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 75.

(h) เจ้าหน้าที่ U.S. Marshals จะชำระค่าใช้จ่ายสำนักงานของอัยการสหรัฐตามที่อาจถูกสั่งโดยอัยการสูงสุด

(i) ผู้อำนวยการของ U.S. Marshals จะปรึกษากับที่ประชุมศาลยุติธรรมของสหรัฐในเรื่องฐานการดำเนินการต่อไปเกี่ยวกับเกณฑ์ความปลอดภัย สำหรับฝ่ายตุลาการของรัฐบาลสหรัฐ เพื่อที่จะรับประกันว่าความเห็นของที่ประชุมศาลยุติธรรมเกี่ยวกับเกณฑ์ความปลอดภัยสำหรับฝ่ายตุลาการของรัฐบาลสหรัฐจะถูกพิจารณาเมื่อจะตัดสินเรื่องตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ กำหนดลำดับความสำคัญของโครงการเกี่ยวกับความยุติธรรม และจัดสรรทรัพยากรด้านความปลอดภัยของอาคารที่พักอาศัยของฝ่ายตุลาการความปลอดภัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการ การประเมินความถูกต้องที่มีต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการและการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการทุกคน U.S. Marshals Service จะมีอำนาจเด็ดขาดในเรื่องเกณฑ์ความปลอดภัยของฝ่ายตุลาการของรัฐบาล

ลักษณะ 18 อาชญากรรมและวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนที่ 2 วิธีพิจารณาความอาญา บทที่ 203 การจับกุมและผลบังคับ (U.S. Code TITLE 18 CHAPTER 203)²²

มาตรา 3053 อำนาจของ marshal และเจ้าหน้าที่

marshal และเจ้าหน้าที่ของสหรัฐฯ อาจพกพาอาวุธปืนและอาจจับกุมโดยไม่มีหมายจับสำหรับความผิดใด ๆ ต่อสหรัฐฯ ที่กระทำต่อหน้าพวกเขา หรือสำหรับความผิดทางอาญาใด ๆ ที่ทราบได้ภายใต้กฎหมายของสหรัฐฯ หากพวกเขามีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้น ถูกจับกุมได้กระทำหรือกำลังกระทำความผิดดังกล่าว

4) อำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน

(1) การรักษาความปลอดภัยบริเวณศาลและบุคลากรในศาล

ภาระหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยบุคคลโดยเฉพาะผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และคณะลูกขุน ถือว่าเป็นหน้าที่หลัก U.S. Marshal ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องถูกฝึกให้ใช้อาวุธเพื่อคุ้มครองบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ กับเจ้าหน้าที่ทุกคนต้องมีประสบการณ์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่ต้องได้รับการฝึกฝนในการตรวจจับอาวุธและวัตถุต้องห้ามเข้าไปในบริเวณศาล และตรวจสอบสำนักงานที่ตั้งศาล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้พิพากษาเจ้าหน้าที่ศาลและประชาชน²³

²² Cornell Law School. (2023). *U.S. Code*. (Online). Available: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/3053>. [2023, May 1].

²³ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2. หน้า 13.

ภารกิจการรักษาความปลอดภัยตุลาการ (Judiciary Security) เป็นภารกิจสำคัญอันดับต้น ซึ่ง U.S. Marshals ให้ความสำคัญ เนื่องด้วยเจ้าหน้าที่ U.S. Marshals มีจำนวน 94 นาย แบ่งตามเขตอำนาจศาลระดับ Federal การบริหารงานของ U.S. Marshals จึงอาศัยกำลังจาก 2 ส่วน²⁴ ได้แก่

(1.1) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือ Court Security Officer (CSO) ซึ่งเป็นบุคลากรในอัตราจ้างซึ่งศาลจ้างมาจากบริษัทเอกชนที่ดำเนินกิจการในการรักษาความปลอดภัย โดยทางศาล และ U.S. Marshals จะเป็นผู้จัดหาและคัดสรรบริษัทที่มีคุณภาพให้ส่งบุคลากรมาทำหน้าที่เป็น CSO โดยผ่านการทำสัญญาซึ่งบุคลากรเหล่านั้นจะต้องผ่านคุณสมบัติและการตรวจประวัติอาชญากรรวมทั้งภูมิหลังของครอบครัวอย่างละเอียด การสอบสัมภาษณ์ จากนั้นจะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรตามที่ U.S. Marshals กำหนดไว้ เช่น การใช้เครื่องตรวจหาอาวุธ การต่อสู้ป้องกันตัวด้วยมือเปล่า การรักษาความปลอดภัยในห้องพิจารณา การบริหารศูนย์วิทยุ ข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับศาล โดยเมื่อผ่านหลักสูตรและได้รับการว่าจ้างแล้ว CSO จะต้องปฏิบัติตามระเบียบและประมวลจริยธรรมซึ่งกำหนดขึ้นโดย CSC อย่างเคร่งครัด ซึ่งงบประมาณที่ใช้ในการลงทุนกับ CSO ของ U.S. Marshals ประมาณ 1.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี หาก CSO ละเมิดข้อตกลงหรือไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดมาตรฐานไว้หรือไม่ผ่านการทดสอบทางบริษัทที่จัดหาบุคลากรดังกล่าวมาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

(1.2) เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอื่น เช่น ตำรวจ ทหาร หรือบุคคลซึ่งเคยเป็นทหารหรือตำรวจมาก่อน โดยบุคคลเหล่านั้นจะต้องผ่านการคัดเลือกและการฝึกเช่นเดียวกับ CSO แต่หลักสูตรจะเน้นเป็นการเฉพาะทาง เช่น การรักษาความปลอดภัย หรือการสืบสวนสอบสวน ซึ่งจะมีระยะเวลาด้านการฝึก CSO โดยเมื่อบุคคลเหล่านั้นผ่านการฝึกหลักสูตรจะได้รับการแต่งตั้งเป็น Deputy U.S. Marshals หรือเป็นผู้ช่วยของ U.S. Marshals นั้นเอง โดยบุคคลเหล่านั้นจะทำหน้าที่เดิมของตนและในขณะเดียวกันก็ทำงานให้กับ U.S. Marshals โดยจะได้รับค่าตอบแทนพิเศษ และได้รับการฝึกจาก U.S. Marshals อย่างต่อเนื่อง และมีอำนาจในการจับตัวผู้ต้องหาออกเขตอำนาจในมลรัฐของตนเองซึ่งเป็นอำนาจพิเศษที่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายทั่วไปไม่มี²⁵

²⁴ ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล. (2563). *บทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในการอำนวยความสะดวก: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักงานศาลยุติธรรม*. เอกสารส่วนบุคคลหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 19 วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. หน้า 14.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

(2) การสืบสวนสอบสวนและการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหมายศาล

หน่วยงาน U.S. Marshal มีภารกิจในการสืบสวนสอบสวนและติดตามจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีตามหมายจับ²⁶ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่มีความสำคัญรองลงมาจากการรักษาความปลอดภัยบุคลากร โดยทาง U.S. Marshals ได้มีการทำข้อตกลงร่วมกับองค์กรผู้บังคับใช้กฎหมายอื่นทั่วสหรัฐอเมริกา ทั้งระดับรัฐบาลกลาง (Federal) เช่น หน่วยปราบปรามยาเสพติด (DEA) หน่วยสืบสวนคดีพิเศษ (FBI) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง กรมการขนส่ง เป็นต้น และเจ้าหน้าที่ระดับมลรัฐ (State) โดยทั้งหมดได้มีการจัดทำข้อตกลงร่วม (MOU) ในการแบ่งปันข้อมูลการสืบค้นบุคคล สถานที่ ทะเบียนยานพาหนะ สถิติการสังคม ฯลฯ โดยทุกหน่วยงานสามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อใช้ในการสืบสวนจับกุม โดยใช้ระบบฐานข้อมูลเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันมี 2 ระบบ ฐานข้อมูลหลัก ได้แก่ NCIC (National Crime Information Center) และ NLETS (National Law Enforcement Telecommunications System) และในการทำความร่วมมือกับบริษัทเอกชนในการค้นหาข้อมูลส่วนตัวของผู้กระทำความผิด โดยใช้คำสั่งศาลเป็นหลักในความชอบ โดยกฎหมาย และการทำสัญญาขอซื้อข้อมูลจากบริษัทเอกชนนั้น²⁷ ในแต่ละปีเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยได้หลายหมื่นราย อีกทั้งยังได้ช่วยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลกลางในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีสำคัญ ๆ ได้เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้หน่วยงาน U.S. Marshal ยังสามารถติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศ และดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของสหรัฐอเมริกากับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก²⁸

ปัจจุบัน U.S. Marshals Service ควบคุมการทำงานของหน่วยเฉพาะกิจด้านการบังคับคดีอาญาระดับเขตอยู่ 75 หน่วยและระดับภูมิภาคอีก 7 หน่วย ประกอบด้วยประกอบด้วย นิวยอร์ก นิวเจอร์ซีย์ เขตเมือง เขตตะวันตก ฟลอริดา แคริบเบียน แนวชายฝั่งเกรทเลค และแปซิฟิกเซาท์เวสต์ ซึ่งทำหน้าที่สอบสวนคดีอาชญากรรมที่ใช้ความรุนแรงและติดตามจับกุมตัวอาชญากรตามหมายจับ และมีสำนักงานสนามในระดับภาคพื้นอยู่ 4 แห่ง คือ จาไมกา เม็กซิโก สาธารณรัฐโดมินิกัน และโคลัมเบีย โดยได้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ตลอดแนวชายแดนของเม็กซิโก แคนาดาและหน่วยงานด้านการบริการรักษาความปลอดภัยของกระทรวงการต่างประเทศ รวมถึงเป็นหน่วยงานหลักในองค์กรตำรวจสากล ทั้งยังมีอำนาจการสนับสนุนช่วยเหลือด้าน

²⁶ The Office of Legal Counsel-DOJ. (2023). *Authority of FBI Agents, Serving As Special Deputy United States Marshals, To Pursue Non-Federal fugitives.* (Online). Available: <https://biotech.law.lsu.edu/blaw/olc/fistopcc.htm>. [2023, March 20].

²⁷ ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล. อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 24. หน้า 14-15.

²⁸ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 2. หน้า 13.

ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการฝึกฝนด้านการติดตามผู้หลบหนีหมายจับให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ ระดับรัฐบาลกลาง หรือระดับนานาชาติ และมีอำนาจครอบคลุมไปถึงกรณีพิเศษต่าง ๆ เช่น กรณีที่นักโทษมีการหลบหนีออกจากเรือนจำและประสานงานการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ในระดับนานาชาติ เพื่อติดตามจับกุมผู้หลบหนีตามหมายจับทั้งที่อาศัยอยู่ในหรือนอกสหรัฐอเมริกา เมื่อปีงบประมาณ ค.ศ. 2010 ได้มีการประสานงานเพื่อการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและการเนรเทศผู้หลบหนีเข้าเมือง จำนวน 805 ราย ไปยัง 67 ประเทศทั่วโลก²⁹

(3) การคุ้มครองพยาน

หน่วยงาน U.S. Marshal มีภารกิจสำคัญในการให้ความปลอดภัยแก่พยานในคดีอาญาสำคัญ ๆ และยังช่วยคุ้มครองในการย้ายถิ่นที่อยู่ของพยาน เปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคลแก่พยาน รวมทั้งครอบครัวและญาติของพยาน การคุ้มครองพยานในคดีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม การก่อการร้ายข้ามชาติ นับว่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญของสหรัฐอเมริกาเลยทีเดียว³⁰

การปฏิบัติการให้ความคุ้มครองพยานที่มีประสิทธิภาพเป็นการให้เครื่องมือที่พิเศษและมีค่าแก่รัฐบาลในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมรายใหญ่และการก่อการร้ายระหว่างประเทศ บุคลากรของ U.S. Marshals ในการให้ความคุ้มครองพยานจะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของโลกในเรื่องการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานที่ให้คำแนะนำและจัดการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหลายหน่วยทั่วโลก โดยพยานที่ได้รับการคุ้มครองพยานที่เบิกความให้แก่รัฐบาลในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมและกิจกรรมของอาชญากรที่สำคัญอื่น ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971 ซึ่ง U.S. Marshals ได้ดำเนินการให้ความคุ้มครองพยานด้วยการย้ายที่อยู่และเปลี่ยนข้อมูลการบ่งบอกตัวตนใหม่ให้แก่พยานกว่า 8,200 คน และสมาชิกครอบครัวพยานอีกกว่า 9,800 คน³¹

(4) การดูแลผู้ต้องขัง

U.S. Marshal เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกในเรือนจำ ซึ่งมีจำนวนมากถึง 58,000 กว่าคนต่อหนึ่งวัน กระจายอยู่ตามเรือนจำหลายแห่งทั่วมลรัฐต่าง ๆ³²

(5) การควบคุมและขนย้ายผู้ต้องขัง

การควบคุมตัวจำเลยมาศาล เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมตัวจำเลยมาศาลขั้นต้นในมลรัฐต่าง ๆ ตามคำร้องที่คู่ความยื่นต่อศาล และยังมีหน้าที่ในการควบคุมจำเลยไปดำเนินคดีในต่างประเทศ

²⁹ ธัญมน นาคชัยวัฒนา. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 76-77.

³⁰ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 2. หน้า 14.

³¹ ธัญมน นาคชัยวัฒนา. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 78.

³² สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 2. หน้า 14.

ด้วย³³ โดยขนย้ายผู้ต้องขังและผู้กระทำผิดต่างด้าว (Justice Prisoner and Alien Transportation System/ JPATS) ซึ่งระบบการขนย้ายผู้ต้องขังและผู้กระทำผิดต่างด้าวของ U.S. Marshals เป็นหนึ่งในผู้ขนย้ายนักโทษรายใหญ่ที่สุดในโลก มีการยื่นคำขอมากกว่า 1,400 เรื่องต่อวัน ในการขนย้ายนักโทษระหว่างเขตอำนาจของศาลยุติธรรม ทัณฑสถานและต่างประเทศ JPATS ทำการขนย้ายนักโทษและคนต่างด้าวกว่า 350,000 รายต่อปี โดยระบบที่ประสานกันทั้งทางอากาศและทางบกเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังของสหพันธ์ 345,860 ราย การขนและเคลื่อนย้ายทางอากาศกว่า 196,500 ราย และเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังที่ไม่ใช่ของสหพันธ์กว่า 1,200 ราย³⁴

(6) การริบทรัพย์สิน

หน่วยงาน U.S. marshal มีภาระหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งคือการริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายถูกริบตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา เช่น ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Property Related to Drug Crimes) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน (Property Related to Money-Laundering Crimes) หรือทรัพย์สินที่ถูกริบตามกฎหมายอื่น³⁵

5) คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ U.S. Marshal

ผู้มีสิทธิสมัครเข้าเป็นเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยศาลต้องมีคุณสมบัติโดยทั่วไป³⁶ ดังนี้

- (1) ต้องเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา
- (2) มีอายุ 21 ถึง 36 ปี
- (3) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือ
- (4) มีใบอนุญาตขับรถ และมีประวัติการขับรถดี
- (5) มีสภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ดี
- (6) เกณฑ์มาตรฐานต้องสอบได้คะแนนขั้นต่ำ หรือสูงกว่าในทุกล้วนการทดสอบสมรรถภาพร่างกายจึงจะผ่านการทดสอบ
- (7) ผ่านการสัมภาษณ์
- (8) ต้องได้รับการรับรองจากแพทย์
- (9) ผ่านการตรวจสอบประวัติภูมิหลัง
- (10) ผ่านการฝึกอย่างเข้มงวด ในหลักสูตรการฝึกขั้นพื้นฐาน

³³ สหรัฐ สิริวัฒน์. อังแล้ว เจริญรอดที่ 2. หน้า 14.

³⁴ ชัญมน นาคชัยวัฒนา. อังแล้ว เจริญรอดที่ 1. หน้า 78.

³⁵ สหรัฐ สิริวัฒน์. อังแล้ว เจริญรอดที่ 2. หน้า 14.

³⁶ ปุณณพัฒน์ มหาลีตระกูล. อังแล้ว เจริญรอดที่ 24. หน้า 12.

(11) คุณสมบัติด้านประสบการณ์ เช่น จบการศึกษาปริญญาตรี หรือเป็น อาสาสมัคร หรือมีประสบการณ์ด้านอื่น ๆ ที่กำหนด

คุณสมบัติทางร่างกายที่ต้องการ เช่น การทดสอบการมองเห็น การทดสอบการได้ยิน ต้องไม่ป่วยเป็นโรคที่ไม่เหมาะสม เช่น โรคเบาหวาน ความผิดปกติเกี่ยวกับการชักกระตุก ไข้เลือด โรคเกี่ยวกับกระดูก และกล้ามเนื้อซึ่งมีผลต่อการเคลื่อนไหว ความยืดหยุ่นร่างกาย โรคความดันโลหิต โรคหัวใจ และตาบอดสี และการผ่าตัดตา เป็นต้น

3.1.2 หน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลในเครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลียมีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีชื่อเสียงและได้รับการออกแบบ เพื่อรักษาความปลอดภัยของศาลอย่างมีประสิทธิภาพ เรียกว่า The Office of the Sheriff ถูกจัดตั้งขึ้น ในเครือรัฐออสเตรเลียเป็นครั้งแรกโดยกฏบัตรแห่งความยุติธรรมใน ค.ศ. 1824³⁷ ซึ่งก่อนหน้านี้หน้า ที่ของ Sheriff นั้นเป็นของ Provost Marshal แห่งอาณานิคมของรัฐนิวเซาท์เวลส์ กฏบัตรปี 1824 ยังได้ก่อตั้งหัวหน้าผู้พิพากษาศาลสูงสุดเป็นครั้งแรก อาณานิคมของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ได้แบ่งอำนาจ บริหารออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ฝ่ายจัดการ และฝ่ายตุลาการ และในส่วนของรัฐบาล ก็ยังคงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้

สำนักงานของ Sheriff ตำแหน่งที่เก่าแก่ที่สุดเป็นอันดับสองในกฎหมายอังกฤษสำนักงาน สาธารณะที่เก่าแก่กว่า Sheriff ก็มีแต่ตำแหน่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระราชินี เท่านั้น ก่อนนั้นพระเจ้าอัลเฟรดมหาราชได้แบ่งประเทศอังกฤษออกเป็น Sheriff เพื่อปรับปรุง การบริหารงานประเทศ ในสมัยก่อน Sheriff มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการชุมนุมและจลาจล ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จับกุมผู้กระทำความผิดและติดตามเหล่าอาชญากร หัวหน้านายตำรวจ หลายแห่งถูกเรียกชื่อว่า Sheriff มาจนถึงทุกวันนี้ แต่ในปัจจุบัน Sheriff ในเครือรัฐออสเตรเลีย มีบทบาทและหน้าที่แตกต่างจากบทบาทและหน้าที่ของ Sheriff ในยุคก่อนเป็นอย่างมากเลยทีเดียว³⁸

1) อำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน Sheriff ในรัฐนิวเซาท์เวลส์

(1) อำนาจหน้าที่ในอดีตไว้ดังนี้³⁹

(1.1) ดำเนินการเกี่ยวกับคำพิพากษา พระราชกฤษฎีกา และคำพิพากษาของ ศาลสูงสุดข้อหาอาชญากรรมร้ายแรง ดำเนินการประหารชีวิต หรือบังคับโทษเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามคำสั่ง ของศาล

(1.2) ทำหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ

³⁷ ปุณณพัฒน์ มหาลีตระกูล. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 24. หน้า 18.

³⁸ สหรัญ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 2. หน้า 17.

³⁹ สหรัญ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 2. หน้า 19.

(1.3) ทำหน้าที่ส่งนักโทษไปยังที่ต่าง ๆ

(1.4) จัดการดูแลห้องขัง

(1.5) จัดการรับนักโทษและปล่อยนักโทษออกจากที่คุมขัง

แต่ในปัจจุบัน Sheriff ไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่บางอย่างที่กล่าวมาแล้ว เช่น การบังคับโทษประหารชีวิต เพราะกฎหมายเครือรัฐออสเตรเลียได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หรือหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของศาลเจ้าหน้าทีชั้นสูตรพลิกศพ ซึ่งหน้าที่หลักของ The Office of the Sheriff นั้นมีหน้าที่มากมายเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ และพร้อมทั้งให้การรักษาความปลอดภัยศาลและระบบลูกขุน ซึ่งความรับผิดชอบของ Sheriff⁴⁰

(2) อำนาจหน้าที่ในปัจจุบัน มีดังนี้⁴¹

(2.1) บริหารจัดการ The Office of the Sheriff

(2.2) ส่งหมายเรียกและคำบังคับตามคำพิพากษาของศาล หมายจับ คำสั่งของศาลฎีกา ศาลประจำอำเภอและท้องถิ่น และศาลอื่น ๆ ในรัฐนิวเซาท์เวลส์

(2.3) คำสั่งและบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งภายในดินแดนรัฐนิวเซาท์เวลส์ ในฐานะผู้แทนของศาลคอมมอนเวลท์ รวมทั้งศาลสูง ศาลรัฐบาลกลาง และศาลครอบครัวแห่งออสเตรเลีย

(2.4) จัดการด้านความปลอดภัยของศาลฎีกา ศาลประจำอำเภอ ศาลประจำท้องถิ่น บางแห่ง และศาลยุติธรรมต่าง ๆ อีกจำนวนหนึ่ง

(2.5) บริหารจัดการระบบลูกขุนในรัฐนิวเซาท์เวลส์

2) คุณสมบัติของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยศาล ผู้ที่มีสิทธิในการสมัครเข้ามาเป็นเจ้าพนักงานผู้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของศาลยุติธรรม ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้⁴²

(1) ต้องเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในเครือรัฐออสเตรเลีย

(2) ถือเป็นอนุญาตฉบับจีของรัฐบาลนิวเซาท์เวลส์ฉบับเต็มที่เป็นปัจจุบันและไม่มีข้อจำกัด

(3) ต้องจบการศึกษาภาคบังคับ และแสดงหลักฐานเอกสารที่ได้รับการรับรองว่าจบการศึกษาภาคบังคับจากสถานศึกษาพร้อมทั้งประวัติส่วนตัว ใบสมัคร และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(4) ทดสอบภาษา การอ่านออกเขียนได้ การคำนวณและการใช้เหตุผลทางวาจา

(5) ผ่านการสอบสัมภาษณ์

⁴⁰ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ้างแล้ว เจริงรรถที่ 2. หน้า 19.

⁴¹ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ้างแล้ว เจริงรรถที่ 2. หน้า 19-20.

⁴² สหรัฐ สิริวัฒน์. อ้างแล้ว เจริงรรถที่ 2. หน้า 20.

(6) ต้องได้รับการประเมินจากแพทย์ การตรวจสอบประวัติจากกรมตำรวจ และการตรวจสอบจากคณะกรรมการ

นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรมเจ้าพนักงานโดยใช้เวลาอย่างต่ำไม่น้อยกว่า 2 ปี ในปีแรก จะเป็นการฝึกอบรมก่อนการปฏิบัติจริงเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร ความรู้และทักษะ ความสำคัญของการเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และก่อนการเข้าปฏิบัติหน้าที่ผู้เข้ารับการอบรม ต้องสาบานตนก่อนเข้ารับตำแหน่ง ต่อจากนั้นต้องมีการพัฒนาทักษะความรู้เฉพาะด้าน เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยศาลจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุน จากรัฐบาลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะความมั่นคงในอาชีพด้วยการสนับสนุนเงินพิเศษต่าง ๆ สำหรับผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้⁴³

3) คุณลักษณะและทักษะของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย ศาลยุติธรรม

(1) มีความสามารถในการจูงใจตนเอง

(2) มุ่งมั่นในการให้บริการ

(3) มีทักษะในการสื่อสารอย่างดี

(4) มีความกระตือรือร้นในการร่วมงานกับชุมชน และมีความสามารถในการทำงาน เป็นทีม โดยเฉพาะมีความสามารถในการเป็นผู้นำ⁴⁴

4) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติรักษาความปลอดภัยศาล ค.ศ. 2005

ส่วนที่ 2 การเข้าไปและใช้พื้นที่ศาล

มาตรา 8 การพกพาวัตถุต้องห้ามในพื้นที่ศาล ห้ามมิให้พกพาอาวุธเข้าไปในพื้นที่ บริเวณศาลเว้นแต่มีความจำเป็น การครอบครองวัตถุต้องห้ามใด ๆ ที่ต้องแสดงในการพิจารณาคดี ในศาล หากวัตถุนั้นอยู่ในความครอบครองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการไต่สวนของศาล หรือวัตถุนั้น ได้ถูกเก็บรักษาอยู่ในกระเป๋าหรือบรรจุภัณฑ์อื่นที่กำหนดตามเงื่อนไข⁴⁵

มาตรา 9 ห้ามใช้งานอุปกรณ์บันทึกในศาล⁴⁶

(1) ห้ามมิให้ใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงหรือภาพในบริเวณศาล

(2) ความในข้อ (1) ไม่มีผลบังคับกับกรณีดังต่อไปนี้

⁴³ ปุณณพัฒน์ มหาลีตระกูล. อ่างแล้ว เชียงอรรดที่ 24. หน้า 19.

⁴⁴ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เชียงอรรดที่ 2. หน้า 20.

⁴⁵ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เชียงอรรดที่ 2. หน้า 17.

⁴⁶ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เชียงอรรดที่ 2. หน้า 17-18.

- (a) การใช้งานอุปกรณ์บันทึกดังกล่าวได้มีการอนุญาตอย่างเปิดเผยโดยผู้พิพากษา
- (b) การที่ทนายความใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงทำการบันทึกเสียงตนเองในบริเวณอื่น

นอกเหนือจากห้องพิจารณาคดี

- (c) การใช้งานอุปกรณ์บันทึกโดยผู้พิมพ์เอกสารในศาล

ส่วนที่ 3 อำนาจศาล

มาตรา 10 อำนาจในการตรวจค้นบุคคลและยานพาหนะ⁴⁷

(1) เจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยอาจเรียกให้บุคคลใด ๆ ที่กำลังผ่านเข้ามาในบริเวณศาลต้องปฏิบัติตาม ดังต่อไปนี้

- ทำการตรวจค้นบุคคลด้วยเครื่องตรวจ หรือนำวัตถุในครอบครองมาให้ทำการตรวจ

- ทำการตรวจค้นบุคคลอย่างเป็นทางการเป็นส่วนตัว หากเจ้าพนักงานเชื่อว่าบุคคลนั้นครอบครองวัตถุอันตราย

- หยุดยั้งยานพาหนะขณะที่กำลังขับเคลื่อนเข้าไปในบริเวณศาล

- ทำการตรวจวัตถุใด ๆ ที่เจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยมีเหตุผลเพียงพอเชื่อว่าวัตถุนั้นเป็นวัตถุอันตราย

- ตอบคำถามใด ๆ ตามที่เหมาะสม ขณะที่กำลังตรวจค้น

(2) เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการตรวจค้นบุคคลต้องเป็นไปตามข้อกำหนดนี้

- บุคคลนั้นต้องถอดเสื้อผ้าออกระหว่างตรวจค้น

- เจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยต้องขอความร่วมมือขณะทำการตรวจค้น

- การตรวจค้นแบบส่วนตัวต้องรักษาความเป็นส่วนตัวอย่างเหมาะสม

- เจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยต้องกระทำการลงล้าต่อผู้ถูกตรวจค้นให้น้อยที่สุด

(3) หากเจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยขอให้บุคคลนั้น ๆ กระทำการใด ๆ และบุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่ยอมออกไปจากบริเวณศาล เจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยจะต้อง

- เตือนบุคคลนั้นให้ทราบว่า การไม่ยอมปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือออกไปจากบริเวณศาลถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

⁴⁷ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้ว เจริงอรรถที่ 2. หน้า 18.

มาตรา 11 อำนาจในการเรียกทรัพย์สินหรือวัตถุมาเก็บไว้ในที่ปลอดภัย⁴⁸

(1) เจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยอาจเรียกบุคคลให้นำเอาทรัพย์สินมาฝากไว้กับเจ้าหน้าที่

(2) หากเจ้าพนักงานรักษาความปลอดภัยขอให้บุคคลนั้นต้องกระทำการใด ๆ แต่บุคคลนั้นไม่ยอมปฏิบัติ ก็สามารถเตือนให้บุคคลนั้นปฏิบัติตามได้ มิฉะนั้นอาจมีโทษตามกฎหมาย

มาตรา 12 อำนาจในการยึดวัตถุต้องห้ามหรือวัตถุอื่น ๆ หากพนักงานรักษาความปลอดภัยเชื่อว่าวัตถุนั้นเป็นวัตถุต้องห้ามหรืออุปกรณ์อันตรายหรืออุปกรณ์บันทึกซึ่งเป็นการฝ่าฝืนตามข้อห้ามหรือฟิล์ม เทป หรือสื่อบันทึกต่าง ๆ ในอุปกรณ์บันทึกที่นำมาใช้เป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามให้ยึดวัตถุนั้นไว้⁴⁹

ส่วนที่ 4 อำนาจจับกุมและการใช้กำลัง

มาตรา 16 อำนาจจับกุม⁵⁰

(1) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอาจจับกุมบุคคลในสถานที่ศาลโดยไม่มีหมายจับ ถ้า

(a) บุคคลนั้นกำลังกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือเพิ่งกระทำความผิดนั้น หรือ

(b) พนักงานรักษาความปลอดภัยเชื่อตามสมควรว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ

(c) บุคคลนั้นทำร้ายผู้อื่นในสถานที่หรือเพิ่งทำร้ายผู้อื่นในสถานที่

(2) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอาจใช้อำนาจที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ตามอนุมาตรา (1) ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคล ณ สถานที่นอกศาล ถ้า

(a) บุคคลที่หลบหนีจากสถานที่ศาลโดยพยายามหลีกเลี่ยงการจับกุม และ

(b) เจ้าหน้าที่ไล่ตามบุคคลจากสถานที่ศาลและการไล่ตามมิได้หยุดหรือขัดขวาง ณ เวลาใด ๆ ก่อนที่เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องจะมาถึงสถานที่เพื่อใช้อำนาจ

(3) สำหรับวัตถุประสงค์ของอนุมาตรา (2) การไล่ตามบุคคลไม่ได้หยุดหรือหยุดชะงักเพียงเพราะเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องสูญเสียการมองเห็นบุคคลนั้นไปชั่วคราว

(4) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่จับกุมบุคคลตามมาตรานี้จะต้องพาบุคคลนั้นไปโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะปฏิบัติได้

⁴⁸ สหรัฐ สิริวัฒน์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2, หน้า 18.

⁴⁹ สหรัฐ สิริวัฒน์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2, หน้า 18.

⁵⁰ Court Security Act 2005 (NSW), Section 16.

- (a) ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามกฎหมาย หรือ
- (b) ต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย
- (4A) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอาจยุติการจับกุมเมื่อใดก็ได้ หากผู้ถูกจับไม่ใช่ผู้ต้องสงสัยอีกต่อไป หรือเหตุผลในการจับกุมไม่มีอยู่อีกต่อไป หรือด้วยเหตุผลอื่นใด

มาตรา 17 การใช้กำลังโดยทั่วไปของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย⁵¹

(1) เป็นเรื่องชอบด้วยกฎหมายที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งใช้อำนาจในการรักษาความปลอดภัยของศาลเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งของจะใช้กำลังดังกล่าวตามความจำเป็นตามสมควรในการใช้อำนาจนั้น

(2) โดยไม่จำกัดเฉพาะอนุมาตรา (1) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งใช้อำนาจจับกุมตามส่วนนี้อาจใช้กำลังเท่าที่จำเป็นตามสมควรเพื่อทำการจับกุมหรือเพื่อป้องกันการหลบหนีของบุคคลภายหลังการจับกุม

ส่วนที่ 5 การจำกัดและคุ้มครองการใช้อำนาจบางประการ

มาตรา 18 อำนาจที่ใช้ในส่วนนี้⁵²

- (1) ส่วนนี้ใช้กับการใช้อำนาจใด ๆ ต่อไปนี้
 - (a) อำนาจในการรักษาความปลอดภัยของศาล (นอกเหนือจากอำนาจที่บัญญัติไว้ในมาตรา 15)

- (b) อำนาจจับกุมตามมาตรา 16

- (2) ในส่วนนี้อำนาจที่เกี่ยวข้องหมายถึงอำนาจที่ใช้กับส่วนนี้

มาตรา 19 ข้อจำกัดในการใช้อำนาจที่เกี่ยวข้อง⁵³

- (1) ข้อจำกัดต่อไปนี้ใช้กับการใช้อำนาจที่เกี่ยวข้อง
 - (a) ห้ามใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้พิพากษา
 - (b) ห้ามใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องภายในห้องที่ศาลนั่งอยู่ เว้นแต่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่ต้องการใช้อำนาจจะพึงพอใจว่า
 - (i) มีเหตุฉุกเฉินและ
 - (ii) มีเวลาไม่เพียงพอในสถานการณ์ที่จะได้รับคำแนะนำจากผู้พิพากษาที่เป็นประธาน

⁵¹ Court Security Act 2005 (NSW). Section 17.

⁵² Court Security Act 2005 (NSW). Section 18.

⁵³ Court Security Act 2005 (NSW). Section 19.

(c) ห้ามมิให้มีการใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลซึ่งถูกกระทำ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เว้นแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้ร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(d) ห้ามใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แทนบุคคลนั้น เว้นแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะได้ร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(e) ห้ามใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวหรือในสถานการณ์ดังกล่าว (หรือทั้งสองอย่าง) ตามที่ระเบียบกำหนด

(2) แม้จะมีอนุมาตรา (1) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอาจใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลหรือในสถานการณ์ที่อ้างถึงในอนุมาตรานั้น ถ้า⁵⁴

(a) ผู้พิพากษาสั่งให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยใช้อำนาจ หรือ

(b) พนักงานรักษาความปลอดภัยใช้อำนาจป้องกันมิให้บุคคลนั้นทำอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่นหรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย หรือ

(c) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ควบคุมตัวบุคคลเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นหลบหนีจากการควบคุมตัวโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา 20 มาตรการป้องกันเกี่ยวกับการใช้อำนาจที่เกี่ยวข้อง⁵⁵

(1) ส่วนนี้

(a) ใช้ไม่ได้กับการใช้อำนาจตามมาตรา 10, 11 หรือ 13A และ

(b) ใช้เพิ่มเติมและไม่ได้เป็นการลบล้างบทบัญญัติของมาตรา 14

(2) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยต้องให้ข้อมูลต่อไปนี้แก่บุคคลที่อยู่ภายใต้การใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องภายในเวลาที่กำหนดโดยอนุมาตรา (3)⁵⁶

(a) หลักฐานว่าเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย (เช่น การแสดงบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่)

(b) ชื่อหรือหมายเลขประจำตัวของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

(c) เหตุผลในการใช้อำนาจ

(d) การเตือนว่าการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อกำหนดของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการใช้อำนาจอาจถือเป็นความผิด

⁵⁴ Court Security Act 2005 (NSW). Section 19.

⁵⁵ Court Security Act 2005 (NSW). Section 20 (1).

⁵⁶ Court Security Act 2005 (NSW). Section 20 (2).

(3) ต้องระบุข้อมูลที่อ้างถึงในส่วนย่อย (2)⁵⁷

(a) ในกรณีของการใช้อำนาจจับกุม

(i) ถ้าสามารถทำได้ ก่อนหรือในขณะที่ใช้อำนาจ หรือ

(ii) หากไม่สามารถปฏิบัติได้ ทันทีที่สามารถทำได้อย่างสมเหตุสมผล

หลังจากใช้อำนาจหรือ

(b) ในกรณีอื่นใดก่อนใช้อำนาจที่เกี่ยวข้อง

(4) ข้อมูลที่อ้างถึงในส่วนย่อย (2) อาจ แต่ไม่จำเป็นต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร

(5) หากมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปใช้อำนาจที่เกี่ยวข้อง จะต้อง มีเจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวเท่านั้นที่ปฏิบัติหน้าที่ตามส่วนนี้

(6) อย่างไรก็ตาม หากมีผู้ขอให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคนอื่นมาขอข้อมูลเกี่ยวกับชื่อหรือหมายเลขตราของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจะต้องให้ข้อมูลแก่บุคคลที่ร้องขอ

3.2 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลของประเทศไทย

3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 มีทั้งหมด 279 มาตรา ซึ่งได้แบ่งแยกเป็นหมวดไว้ทั้งหมดรวม 16 หมวด โดยในหมวด 3 กล่าวถึงเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตั้งแต่มาตรา 25 ถึงมาตรา 49⁵⁸ ในการนี้การจับกุม คุมขังบุคคล การรับโทษทางอาญา และหลักประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความคุ้มครองผู้ใดจะละเมิดมิได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรา 4 สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง⁵⁹

มาตรา 25 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำกรนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิ

⁵⁷ Court Security Act 2005 (NSW). Section 20 (3).

⁵⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

⁵⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 4.

หรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้ขึ้นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้ขึ้นไป ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับบุคคล หรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถ ยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำ ความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมาย บัญญัติ⁶⁰

มาตรา 26 มาตรการกฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไป ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าว ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และ จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุดูผลความจำเป็นในการ จำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย⁶¹

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคมความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือ เสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

⁶⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 25.

⁶¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 26.

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม⁶²

มาตรา 28 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้⁶³

มาตรา 29 บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

ในคดีอาญาจะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้ คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ⁶⁴

จะเห็นได้ว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้ความสำคัญและคุ้มครองการจับ การคุมขัง และการค้นตัวบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติรวมไปถึงการห้ามมิให้มีการทรมานต่อบุคคล ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การจับซึ่งเป็นการกระทำที่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

⁶² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 27.

⁶³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 28.

⁶⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 29.

3.2.2 พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาล ในการทำหน้าที่จับกุมผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ที่ศาลได้ออกหมายจับแล้วบังคับคดีอาญา เพื่อชำระค่าปรับและบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญาและรักษาความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยแก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม บุคลากร ทรัพย์สินและอาคารสถานที่ของศาลยุติธรรม โดยประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 มีผลใช้บังคับเมื่อพ้น 90 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยสาระสำคัญของกฎหมาย พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มีดังต่อไปนี้⁶⁵

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ศาล หมายความว่า ศาลยุติธรรม”⁶⁶

คำว่าศาลตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 หมายความว่า ศาลยุติธรรมที่กำหนดไว้ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ได้แก่ ศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ และศาลฎีกา มิได้หมายความรวมถึงศาลอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้แก่ ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลรัฐธรรมนูญ⁶⁷

“เจ้าพนักงานตำรวจศาล หมายความว่า บุคคลที่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้”⁶⁸

เจ้าพนักงานตำรวจศาลตามบทนิยาม มาตรา 3 คือ บุคคลที่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งบุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามและผ่านการฝึกอบรมตามมาตรา 6 ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ไม่ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องเป็นข้าราชการ แต่ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีการอภิปรายว่า เจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องเป็นข้าราชการศาลยุติธรรม ไม่ใช่ลูกจ้าง หรือพนักงานราชการ⁶⁹

⁶⁵ ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 24. หน้า 6.

⁶⁶ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. มาตรา 3.

⁶⁷ พรภัทร์ ดันติกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. (2562). พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. *คู่มือ*, หน้า 181.

⁶⁸ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. มาตรา 3.

⁶⁹ พรภัทร์ ดันติกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 67. หน้า 182.

“มาตรา 4 ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมจัดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลในจำนวนที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความไม่ซ้ำซ้อน”⁷⁰

มาตรา 4 บัญญัติขึ้นเพื่อให้สำนักงานศาลยุติธรรมจัดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลในจำนวนที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ซึ่งหากพิจารณาตามมาตรา 5 ตามอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลแล้ว คงจะต้องจัดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลจำนวนที่มากพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ประจำศาลต่าง ๆ ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามในช่วงระยะแรกจำนวนเจ้าพนักงานตำรวจศาลยังคงไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกศาล โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขตอนท้ายของมาตรา 4 ที่ว่าต้องคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความไม่ซ้ำซ้อน ซึ่งหมายความว่า เจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องผ่านการคัดเลือกและผ่านการฝึกอบรมจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า โดยไม่ทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกับภารกิจของหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ⁷¹

“มาตรา 5 เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้”⁷²

- (1) รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินในบริเวณศาล
- (2) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาล
- (3) รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พนักงานและลูกจ้างของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ รวมทั้งอาคารสถานที่และทรัพย์สินของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม
- (4) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว
- (5) เมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ และหากศาลเห็นสมควร ศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วย โดยมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้สนับสนุนก็ได้”

⁷⁰ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. มาตรา 4.

⁷¹ พรกัณฑ์ ดันติกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. อ่างแล้ว เจริงอรรถที่ 67. หน้า 185.

⁷² พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. มาตรา 5.

มาตรา 5 (1) (2) อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สิน ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ซึ่งถูกจำกัดไว้เฉพาะในบริเวณศาลเท่านั้น หากนอกบริเวณของศาลย่อมไม่มีอำนาจ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงเช่นเดียวกับหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภา ซึ่งจำกัดเฉพาะแต่ภายในรัฐสภาเท่านั้น คือ รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินภายในบริเวณรัฐสภา ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภาไม่ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาทำหน้าที่อื่นได้อีก ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2554⁷³ แต่ในมาตรา 5 (3) (4) (5) อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลไม่ได้ถูกจำกัดให้อยู่เพียงแต่ในบริเวณศาลเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจหน้าที่นอกบริเวณศาลซึ่งไม่ได้จำกัดเขตพื้นที่ดังกล่าวไว้

อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล อาจจำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้⁷⁴

ประเภทที่หนึ่งเป็นเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดและรักษาความปลอดภัยตามมาตรา 5 (1) (2) และ (3)

ประเภทที่สองเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจับกุมบุคคลตามมาตรา 5 (4) และ (5)

แต่หากพิจารณาถึงเขตพื้นที่ในการใช้อำนาจ บุคคลและทรัพย์สินที่มุ่งคุ้มครอง และลักษณะการใช้อำนาจจับสามารถแบ่งหน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็น 5 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินและการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาลตามมาตรา 5 (1) และ (2) การรักษาความสงบเรียบร้อย หมายรวมถึง การป้องกันและระงับเหตุร้ายต่าง ๆ โดยเหตุร้ายนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำความผิดอาญา สอดส่องดูแล และจัดเวรยาม จัดการจราจร รวมทั้งตรวจสอบบุคคลและยานพาหนะที่เข้ามาในบริเวณศาล ส่วนการรักษาความปลอดภัย คือ การระวางดูแลป้องกันให้พ้นภัย หรือพ้นไปจากเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหาย บุคคลที่เป็นเจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องรักษาความปลอดภัยตามมาตรา 5 (1) ครอบคลุมบุคคลทุกประเภทที่อยู่ในบริเวณศาล เช่น ข้าราชการตุลาการ คณะตุลาการ ศาลยุติธรรม ผู้พิพากษาสมทบ พนักงานราชการ ลูกจ้างผู้มาติดต่อราชการ และประชาชนทั่วไปเช่นเดียวกับการรักษาความปลอดภัยทรัพย์สิน ซึ่งรวมถึงทรัพย์สินของบุคคลทุกประเภทที่อยู่ในบริเวณศาล⁷⁵

สำหรับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดหมายถึง การป้องกันก่อนมีการกระทำความผิด ปราบปรามขณะกระทำความผิด หรือหลังจากมีการกระทำความผิด เพื่อลดโอกาส

⁷³ พรภัทร์ ดันดีกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 67. หน้า 186-188.

⁷⁴ พรภัทร์ ดันดีกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 67. หน้า 185.

⁷⁵ พรภัทร์ ดันดีกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 67. หน้า 190-191.

ขัดขวางและยับยั้งการกระทำความผิด เจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเพื่อให้การรักษาความสงบเรียบร้อยรักษาความปลอดภัย และป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาลลู่วงได้ เช่น จับบุคคลใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลในบริเวณศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 (1) ถึง (4) เช่น เมื่อบุคคลนั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือเมื่อพบบุคคลนั้นมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิดหรือกรณีที่มีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้น โดยมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับได้ หากเจ้าพนักงานตำรวจศาลพบผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี เจ้าพนักงานตำรวจศาลย่อมมีอำนาจจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ในบริเวณศาล⁷⁶

ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ในมาตรา 5 (1) (2) ซึ่ง “ในบริเวณศาล” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31 (1) ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ได้ให้ความหมายของคำว่า “บริเวณศาล” ไว้ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาได้มีการตีความขยายคำว่า “บริเวณศาล” ให้กว้างเกินกว่าอาณาเขตที่ทำการของศาลและหมายรวมถึงการกระทำใด ๆ ที่เกิดขึ้นนอกอาณาเขตที่ทำการศาล แต่หมายรวมถึงผลที่จะเกิดขึ้นให้มีผลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล ถือได้ว่าเป็นการประพฤติดนไม่เรียบร้อยในบริเวณศาล ซึ่งจากการศึกษา ร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ปรากฏในรายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. มาตรา 5 (1) (2) มีการตัดคำว่า “อาคารสถานที่ของสำนักงานศาลยุติธรรม” ในตอนท้ายออกไปย่อมแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายว่าต้องการให้ตีความบทบัญญัติดังกล่าวให้กว้างกว่าอาคารสถานที่ของสำนักงานศาลยุติธรรมเช่นเดียวกับแนวทางการตีความของศาลฎีกา⁷⁷ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดที่มีโทษปรับ และจำคุก ซึ่งเป็นโทษทางอาญา ดังนั้นหากยึดหลักการของกฎหมายอาญาก็ต้องตีความอย่างเคร่งครัด และตีความให้แคบตามตัวบทกฎหมายเท่านั้น เพื่อคุ้มครองสิทธิ

⁷⁶ พรภัทร์ ดันติกุลานนท์ และจิรดา กฤตยานุกูล. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 67. หน้า 190-192.

⁷⁷ วิรภัทร แก้วใส. (2562). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจในการรักษาความปลอดภัยของเจ้าพนักงานตำรวจศาล. การค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 4.

ของประชาชนแล้ว การประพุดิตนไม่เรียบร้อยที่จะเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ จึงต้องเกิดขึ้นในบริเวณศาลเท่านั้น หากเกิดขึ้นนอกบริเวณศาล เช่น นอกรั้วของศาลย่อมไม่เป็นการผิด⁷⁸

กรณีที่ 2 รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองบุคคลากรของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ตามมาตรา 5 (3) การรักษาความปลอดภัยและคุ้มครองบุคคลากรตามมาตรา 5 (3) เป็นการป้องกันและคุ้มครองดูแลบุคคลให้ได้รับการอารักขาให้พ้นจากเหตุการณ์ที่เกิดจากการจงใจกระทำหรือจากอุบัติเหตุ หรือถูกบีบบังคับโดยวิธีที่ผิดกฎหมาย เช่น การลักพาตัว รวมไปถึงการป้องกันไม่ให้มีการคุกคามลบลู่บุคคลดังกล่าว โดยไม่จำกัดเขตพื้นที่การทำหน้าที่ว่าต้องอยู่เพียงในบริเวณศาล บุคคลภายใต้การอารักขามีเพียง 3 ประเภท ประเภทที่หนึ่ง คือ ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ได้แก่ ข้าราชการตุลาการ คณะตุลาการศาลยุติธรรม และข้าราชการศาลยุติธรรม ประเภทที่สอง คือ พนักงานราชการศาลยุติธรรม และประเภทที่สาม คือ ลูกจ้างของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม แต่มีเงื่อนไขว่าต้องเป็นการอารักขาบุคคลเหล่านี้ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่เท่านั้น ในการทำหน้าที่อารักขาเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในฐานะพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจเพื่อให้การทำหน้าที่ลุล่วงได้ เช่น มีอำนาจค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถานเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด และมีอำนาจจับกุมและควบคุมผู้ที่กระทำความผิดซึ่งหน้า หากความผิดที่จะกระทำ หรือได้กระทำนั้นกระทบต่อการรักษาความปลอดภัยและคุ้มครองบุคคลภายใต้การอารักขา แต่ถ้าเจ้าพนักงานตำรวจศาลพบการกระทำความผิดซึ่งหน้าซึ่งไม่ได้กระทบต่อการทำหน้าที่อารักขานอกบริเวณศาล และไม่ใช้ความผิดที่อยู่ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งให้ราษฎรจับได้ เจ้าพนักงานตำรวจศาลย่อมไม่มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดนั้นได้ เพราะไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้จึงไม่มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจที่จะจับได้⁷⁹

กรณีที่ 3 รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองอาคารสถานที่และทรัพย์สินของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม ตามมาตรา 5 (3) การรักษาความปลอดภัยและคุ้มครองกรณีนี้เป็นภารกิจรักษาและคุ้มครองป้องกันอาคารสถานที่และทรัพย์สินของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อให้พ้นจากการโจรกรรม ก่อวินาศกรรม ก่อการร้าย หรือเหตุอื่นใด โดยอาจมีการกำหนดมาตรการการรักษา

⁷⁸ เสวียงแก้วทอง. (2563). *ปัญหาอุปสรรคในการออกคำสั่งเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของเจ้าพนักงานตำรวจศาล*. เอกสารส่วนบุคคลหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 19 วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 20.

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192-194.

ความปลอดภัยสถานที่ เช่น กำหนดพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัยขอบเขตในการควบคุมและการเข้าออกใช้เครื่องกีดขวางเพื่อป้องกันขั้วขวางหรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลและยานพาหนะที่ไม่มีสิทธิเข้าไปในพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่ที่มีความหมายรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ บุคคล และเอกสารในอาคารสถานที่ดังกล่าว ซึ่งอาคารสถานที่และทรัพย์สินกรณีนี้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในบริเวณศาลเพียงแต่เป็นกรรมสิทธิ์หรืออยู่ในความครอบครองของศาลหรือสำนักงานศาลยุติธรรมก็ย่อมได้รับการคุ้มครอง เช่น อาคารที่พักข้าราชการตุลาการ อาคารที่พักข้าราชการศาลยุติธรรม ราชการ ซึ่งสำนักงานศาลยุติธรรมจัดหาให้ แต่อยู่นอกบริเวณศาล ในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยและคุ้มครอง เจ้าหน้าที่พนักงานตำรวจศาลสามารถใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเพื่อให้การทำหน้าที่ลุล่วงได้เช่นกัน⁸⁰

กรณีที่ 4 การแจ้งพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนี หรือจะหลบหนีตามคำสั่งศาล และเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นด้วยตนเองได้ ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่สามารถขอความช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้งที่ตามมาตรา 5 (4) ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหา หรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนี หรือจะหลบหนี ถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจได้ทันทั่วทั้งที่ เจ้าพนักงานตำรวจศาลก็มีอำนาจจับผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้นมาส่งศาล โดยเร็ว ในการจับดังกล่าวเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถใช้อำนาจในฐานะพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจได้ตามมาตรา 10 ข้อสังเกตว่าหากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีนั้นอยู่ในบริเวณศาล เจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถใช้อำนาจตามมาตรา 5 (1) ได้ในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจสามารถจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ทันที หรือหากศาลได้ออกหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหลบหนี และมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจศาลย่อมมีอำนาจจับกุมบุคคลตามหมายนั้นได้ตามมาตรา 5 (5) โดยไม่ต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจได้ทันทั่วทั้งที่⁸¹

กรณีที่ 5 จัดการตามหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล และสนับสนุนพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในการจัดการตามหมายจับนั้นตามมาตรา 5 (5) ต้องเป็นหมายจับที่ออกเนื่องจากบุคคลตามหมายจับไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งของศาล โดยศาลอาจเป็นผู้เห็นสมควรออกหมายจับเองหรือมีผู้ร้องขอและอาจเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาก็ได้ เช่น หมายจับ

⁸⁰ เสวียง แก้วทอง. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 78. หน้า 194-195.

⁸¹ เสวียง แก้วทอง. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 78. หน้า 195-196.

พยานซึ่งได้รับหมายเรียกโดยชอบแล้วแต่ใจไม่ไปศาล หมายจับจำเลยที่ศาลมีคำสั่งประทับฟ้องแล้ว ไม่มาศาลตามหมายเรียก หมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้ว ไม่มาตามนัด หมายจับจำเลยมารับโทษตามคำพิพากษา หมายจับจำเลยที่ผิดเงื่อนไขคุมประพฤติแล้ว ไม่มาศาลตามหมายเรียก หมายจับลูกหนี้ตามคำพิพากษากรณีที่คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้จับไปปล่อยไปจากอสังหาริมทรัพย์แต่ลูกหนี้ไม่ออกไปจากทรัพย์สินนั้น เมื่อศาลออกหมายจับศาล สามารถมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ หลังจากจับกุมบุคคล ตามหมายแล้วเจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องส่งบุคคลนั้นไปยังศาลซึ่งออกหมายโดยด่วน เว้นแต่จะมี คำสั่งเป็นอย่างอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 64 ถ้าศาลเห็นสมควร ศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วยก็ได้ โดยให้เจ้าพนักงาน ตำรวจศาลเป็นผู้สนับสนุนก็ได้⁸²

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจศาล

“มาตรา 6 ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจศาล ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้าม ดังต่อไปนี้⁸³

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข

(4) ไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น

(5) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง

(6) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการ ข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งและผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่คณะกรรมการข้าราชการ ศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมประกาศกำหนดเป็นเจ้าพนักงาน ตำรวจศาล”

ในมาตรา 6 เป็นการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามสำหรับบุคคลผู้ที่จะได้รับ การบรรจุแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจศาล ซึ่งเป็นการอิงจากหลักเกณฑ์ของ กฎ ก.ตร.ว่าด้วย

⁸² เสวียง แก้วทอง. อ้างแล้ว เชนงรรถที่ 78. หน้า 196-198.

⁸³ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. มาตรา 6.

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการเป็นข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2547⁸⁴ และในมาตรา 6 (6) เจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม ซึ่งได้มีการออกระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 โดยมีการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาล โดยคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมเป็นผู้ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะไม่ต้องห้ามของเจ้าพนักงานตำรวจศาล และเกี่ยวกับข้อห้ามอื่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าลักษณะหรือคุณสมบัติของเจ้าพนักงานตำรวจศาลกำหนดไว้ค่อนข้างสูง เพื่อให้เหมาะสมกับตำแหน่งและประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่⁸⁵

“มาตรา 7 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 5 (1) (2) และ (3) สำนักงานศาลยุติธรรมอาจขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น”⁸⁶

มาตรา 7 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลซึ่งอาจมีจำนวนไม่มากพอที่จะทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้นได้ จึงกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมสามารถขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐช่วยเหลือ สนับสนุนเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด และรักษาความปลอดภัยตามมาตรา 5 (1) (2) และ (3) เท่านั้น ไม่รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการจับกุมบุคคลตามมาตรา 5 (4) และ (5)⁸⁷

“มาตรา 9 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เช่นเดียวกับราชการทหารและตำรวจตามกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ การมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน และยุทธภัณฑ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด”⁸⁸

⁸⁴ พรภัทร์ ดันดีกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. อังแล้ว เจริญธรรมที่ 67. หน้า 199-200.

⁸⁵ สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2563). *เจ้าพนักงานตำรวจศาล*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 16-22.

⁸⁶ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. มาตรา 7.

⁸⁷ พรภัทร์ ดันดีกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. อังแล้ว เจริญธรรมที่ 67. หน้า 200.

⁸⁸ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. มาตรา 9.

ในมาตรา 9 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่อาจจะต้องมีการใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ตลอดจนยุทธภัณฑ์ต่าง ๆ จึงได้มีการบัญญัติให้สำนักงานศาลยุติธรรมได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เช่นเดียวกับราชการทหารและตำรวจตามกฎหมายดังกล่าว โดยให้การมีอาวุธปืน และยุทธภัณฑ์เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนดในการนี้ได้มีการออกระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยการมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน และยุทธภัณฑ์ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2562 เพื่อใช้บังคับเกี่ยวกับการมีและใช้อาวุธปืนฯ ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล โดยมีเลขราชการรักษาการตามระเบียบและให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบ⁸⁹

“มาตรา 10 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”⁹⁰

ในมาตรา 10 เป็นบทบัญญัติกำหนดเกี่ยวกับสถานะของเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁹¹ การมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ส่งผลให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลได้รับการคุ้มครองและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล เช่น กรณีผู้ใดกระทำการต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานตำรวจศาลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้นั้นย่อมมีความผิดฐานต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 หรือกรณีที่หากเจ้าพนักงานตำรวจศาลรับทรัพย์สินเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลย่อมมีความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับสินบนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149⁹²

การที่เจ้าพนักงานตำรวจศาลให้มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเจ้าพนักงาน

⁸⁹ สุพิศ ประณีตพลกรัง. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 85. หน้า 25.

⁹⁰ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. มาตรา 10.

⁹¹ สุพิศ ประณีตพลกรัง. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 85. หน้า 45.

⁹² พรภัทร์ ดันดีกุลานนท์ และจิรดา กฤตยานุกูล. อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 67. หน้า 187.

ตำรวจศาลสามารถใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ในเรื่องการสืบสวน การจับกุม การค้น การยึด และการควบคุมตัว แต่ใช้อำนาจดังกล่าวได้เพียงเฉพาะเท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 เท่านั้น⁹³

3.2.3 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการจับในกฎหมายไทย

หมายจับ หมายถึง หนังสือบอกการซึ่งออกตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้สั่งให้เจ้าหน้าที่ทำการจับ ผู้ต้องหา จำเลย หรือนักโทษ รวมทั้งสำเนาหมายจับ อันได้รับรองว่าถูกต้องและคำบอกกล่าวทางโทรเลขว่าได้ออกหมายจับแล้ว ตลอดจนสำเนาหมายจับที่ได้ส่งทางโทรสาร สื่่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 77 (มาตรา 2 (9))⁹⁴ หมายจับเมื่อได้ออกแล้วจะใช้จับผู้มีชื่อในหมายได้ทั่วราชอาณาจักร และใช้ได้จนกว่าจะจับได้ เว้นแต่ความผิดอาญาตามหมายนั้นได้ขาดอายุความหรือศาลผู้ออกหมายนั้นได้ถอนหมายคืน (มาตรา 68)⁹⁵

การจับ คือ การกระทำที่เอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ

การจับเป็นการกระทำขั้นต้นเพื่อจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่ทางของบุคคล ซึ่งเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่ทางของบุคคลนี้ หมายถึง เสรีภาพในการที่จะไปไหนมาไหนได้ โดยปราศจากการถูกจำกัดเขต และเสรีภาพดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในร่างกายตามรัฐธรรมนูญ⁹⁶

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 28 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ดังนั้นการจับบุคคลในคดีอาญาเป็นการกระทำที่จำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวร่างกายของบุคคล ซึ่งโดยหลักแล้วกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีความจำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ วัตถุประสงค์ของการจับมีเป้าหมายหลักที่สำคัญ 4 ประการ ประการแรก เพื่อนำตัวผู้ที่มีหลักฐานว่าน่าจะเป็นผู้กระทำผิด

⁹³ พรภัทร์ ดันดีกุลานนท์ และจิรดา กฤตยานุกูล. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 67. หน้า 187-188.

⁹⁴ คณิง ภาไชย. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 209-210.

⁹⁵ ณรงค์ ใจหาญ. (2565). *หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 249.

⁹⁶ คณิต ณ นคร. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 339.

มาควบคุมหรือส่งฟ้องต่อศาล ประการที่สอง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ยื่นข้อหาหรือกระทำความผิด ประการที่สาม เพื่อป้องกันมิให้ผู้ยื่นไปข่มขู่พยาน หรือยักย้ายหลักฐาน และประการสุดท้าย เพื่อดำเนินการแก่ผู้ต้องหาตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การแจ้งข้อหา หรือการสอบปากคำผู้ต้องหา เป็นต้น⁹⁷

ผู้มีอำนาจจับ มี 2 ประเภท ได้แก่ ราษฎร และเจ้าพนักงาน (พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน)⁹⁸

1) การจับโดยเจ้าพนักงาน

การจับบุคคลโดยเจ้าพนักงานไม่ว่าเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) จับโดยมีหมายจับ

จับโดยมีหมายจับ เป็นหลักการจับบุคคลในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมายจับนั้นต้องออกโดยศาลและอาศัยเหตุที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 ซึ่งบัญญัติไว้สอดคล้องกับมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁹⁹

(2) จับโดยไม่มีหมายจับ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 กำหนดห้ามมิให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับบุคคลใดโดยไม่ต้องมีหมายจับหรือคำสั่งของศาล ไม่ได้ ยกเว้น

(2.1) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 80 ความผิดซึ่งหน้าตามมาตรา 80 หมายถึง ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ หรือ พบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสด ๆ

ความผิดอาญาเฉพาะประเภทที่ได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแม้จะไม่พบเห็นโดยชัดแจ้งก็ให้ถือว่า ความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งหน้า ในกรณีดังต่อไปนี้

1. เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับดังผู้กระทำโดยมิเสียงร้องเอะอะ
2. เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากการกระทำผิดในถิ่นแถวใกล้เคียง กับที่เกิดเหตุและมิสิ่งของที่ได้อาจจากการกระทำผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธหรือ

⁹⁷ ณรงค์ ใจหาญ. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 95. หน้า 273-274.

⁹⁸ ณรงค์ ใจหาญ. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 95. หน้า 274.

⁹⁹ ณรงค์ ใจหาญ. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 95. หน้า 274.

วัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้า หรือเนื้อตัวของผู้นั้น¹⁰⁰

(2.2) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

ซึ่งในมาตรา 78 (2) นี้ มีความใกล้เคียงกับมาตรา 80 วรรคสอง (2) แต่มีความแตกต่างกันตรงที่มาตรา 78 (2) เป็นกรณีเจ้าพนักงานพบบุคคลซึ่งจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานที่ปรากฏจากเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด แต่มาตรา 80 วรรคสอง (2) เป็นการจับบุคคลซึ่งได้กระทำความผิดมาแล้ว และความผิดนั้นเป็นความผิดที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยมีพฤติการณ์และหลักฐาน เครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอันสันนิษฐานได้ว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้า หรือเนื้อตัวของผู้นั้น พฤติการณ์ที่น่าจะก่อเหตุร้ายอาจจะไม่ถึงขั้นลงมือกระทำผิดก็ได้ ทั้งนี้เพราะพฤติการณ์ดังกล่าวเป็นกรณีจำเป็นต้องจับเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น¹⁰¹

(2.3) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา 66 (2) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้ ตามมาตรา 78 (3) ประกอบด้วยเงื่อนไขสองประการ ได้แก่ ประการแรกมีเหตุที่ออกหมายจับตามมาตรา 66 (2) คือ เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ประการที่สอง ซึ่งถือเป็นเหตุจำเป็นที่ไม่อาจขอหมายจับได้ทันที คือ มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้ เช่น ตำรวจสืบทราบว่าเป็นผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ และผู้นั้นกำลังขับรถยนต์คันดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร โดยขับรถจะผ่านแดนออกไปทางจังหวัดสระแก้ว หรือมีเหตุเชื่อว่าผู้นั้นจะไปทำลายหลักฐานที่ใช้ในการกระทำความผิด ถ้ารอหมายจับอาจไม่ทันการณ์¹⁰²

(2.4) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 117

กรณีที่บัญญัติในมาตรา 117 สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้ กรณีแรกพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจพบผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวไปแล้วหลบหนี หรือ

¹⁰⁰ คณิง ภาไชย. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 94. หน้า 237.

¹⁰¹ ณรงค์ ใจหาญ. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 95. หน้า 276-277.

¹⁰² ณรงค์ ใจหาญ. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 95. หน้า 277.

จะหลบหนี และในกรณีที่สองผู้ประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยร้องขอต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งตนประกัน เนื่องจากผู้นั้นหลบหนี หรือจะหลบหนี ซึ่งเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานไม่ได้พบเอง¹⁰³

(2.5) ถ้าบุคคลที่ถูกจับตามหมายหลบหนีหรือมีผู้ช่วยให้หนีไปได้เจ้าพนักงานผู้จับมีอำนาจติดตามจับกุมผู้นั้นโดยไม่ต้องมีหมายอีก (มาตรา 65)

เป็นกรณีที่มีการออกหมายจับบุคคลนั้นและจับตัวบุคคลนั้นได้แล้ว แต่ต่อมาผู้ถูกจับหลบหนีไปได้อีกโดยที่อำนาจจับตามหมายจับได้สิ้นสุดลงในทันทีที่มีการจับได้ในครั้งแรกตามนัยมาตรา 68 ดังนั้นมาตรา 65 จึงให้อำนาจเจ้าพนักงานที่จะติดตามจับกุมผู้หลบหนีได้อีกโดยไม่ต้องมีหมาย ซึ่งถือเป็นข้อยกเว้นหลักทั่วไปเช่นกันเนื่องจากมีความจำเป็นเร่งด่วนหากรอให้มีการออกหมายคงไม่ทันการในการจับกุมตัวผู้หลบหนี¹⁰⁴

2) การจับโดยราษฎร

การจับหรือการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐเป็นการใช้อำนาจรัฐ ตามปกติเจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจจะกระทำการจับบุคคลได้ อย่างไรก็ตามมีบางกรณีที่กฎหมายให้อำนาจราษฎรทำการจับบุคคลหรือเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐได้ด้วย¹⁰⁵

การจับโดยราษฎรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้อำนาจให้ราษฎรสามารถจับได้ 2 กรณี

(1) เมื่อเจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอความช่วยเหลือ เพื่อจัดการตามหมายจับนั้น ตามมาตรา 82 คือ การที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับร้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียง เพื่อให้จัดการตามหมายนั้นได้ ผู้ที่ได้รับการร้องขอจึงมีอำนาจจับราษฎรได้ ซึ่งอำนาจตามมาตรา 82 เจ้าพนักงานจะบังคับให้ผู้ช่วยให้เกิดอันตรายแก่ราษฎรผู้ช่วยจับไม่ได้¹⁰⁶

(2) เมื่อราษฎรพบผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และความคิดนั้นได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 79

ราษฎรมีอำนาจจับได้ในความคิดซึ่งหน้าโดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องขอจากเจ้าพนักงาน แต่ความคิดซึ่งหน้านั้นต้องเป็นความคิดซึ่งหน้าตามมาตรา 80 และเป็นความคิดเฉพาะที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁰⁷

¹⁰³ ณรงค์ ใจหาญ. อ่างแล้ว เจริงรรถที่ 95. หน้า 278.

¹⁰⁴ คณิง ภาไชย. อ่างแล้ว เจริงรรถที่ 94. หน้า 240.

¹⁰⁵ คณิต ณ นคร. อ่างแล้ว เจริงรรถที่ 96. หน้า 340.

¹⁰⁶ ณรงค์ ใจหาญ. อ่างแล้ว เจริงรรถที่ 95. หน้า 279.

¹⁰⁷ คณิง ภาไชย. อ่างแล้ว เจริงรรถที่ 94. หน้า 242.

3.2.4 มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตามกฎหมายไทย

1) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 2 (21) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ควบคุม” หมายความว่า การคุมหรือกักขังผู้ถูกจับ โดยพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน¹⁰⁸

การจับเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของผู้ถูกจับในลักษณะที่ทำให้เสรีภาพในการเคลื่อนที่สิ้นสุดลง ส่วนการควบคุมเป็นการทำให้เสรีภาพที่ถูกจำกัดดังกล่าวคงอยู่ตลอดไป จนกว่าจะสิ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือจนกว่าผู้ถูกจับจะถูกปล่อยปล่อยชั่วคราว หรือถูกขัง หรือถูกจัดการอย่างอื่นตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁰⁹

ตามกฎหมายการควบคุมเริ่มเมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งหมายถึงที่ทำการปกติของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ โดยก่อนหน้านั้นไม่อาจถือว่าเป็นการควบคุมตามกฎหมาย การควบคุมตัวก่อนเริ่มการควบคุมตามกฎหมาย เรียกในทางตำรวจว่า “การควบคุมตัวชั่วคราว” (vorläufige Festnahme / temporary arrest) แม้กฎหมายจะแยก “การควบคุม” กับ “การควบคุมตัวชั่วคราว” (vorläufige Festnahme / temporary arrest) ออกจากกัน แต่ “การควบคุม” และ “การควบคุมตัวชั่วคราว” ก็มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน คือ เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปด้วยเรียบร้อย เพื่อประกันการมีตัวของผู้ต้องหา และเพื่อประกันการบังคับโทษ ฉะนั้นเหตุที่จะออกหมายจับกับเหตุที่จะควบคุม ได้จึงเป็นเหตุเดียวกันนั่นเอง¹¹⁰

(1) ผู้มีอำนาจควบคุม ได้แก่

(1.1) เจ้าพนักงานประเภทที่ระบุไว้ใน มาตรา 2 (16) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้รวมทั้งพัสติ เจ้าพนักงานกรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าพนักงานอื่น ๆ ในเมื่อทำการอันเกี่ยวกับการจับกุม ปรามปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจับกุมหรือปรามปราม ซึ่งอาจเป็นผู้จับ (ไม่ว่าจะเป็นการจับเองหรือจับตามหมายจับหรือคำสั่งศาล หรือผู้รับตัวผู้ถูกจับก็ได้)¹¹¹

(1.2) ราษฎร แม้ว่ากฎหมายไม่ได้ระบุให้อำนาจราษฎรที่จะควบคุมผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้เหมือนพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามหลักทั่วไปราษฎรจึงไม่มีอำนาจควบคุม แต่บทกฎหมายที่เห็นว่าราษฎรอาจควบคุมผู้ถูกจับได้ในบางกรณี เช่น เมื่อราษฎรมีจับตัวผู้ถูกจับ

¹⁰⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 2 (21).

¹⁰⁹ คณิง ภาไชย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 94. หน้า 260.

¹¹⁰ คณิต ณ นคร. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 96. หน้า 360.

¹¹¹ คณิง ภาไชย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 94. หน้า 260.

ราษฎรย่อมมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับไปที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามมาตรา 83 และมาตรา 84 กรณีที่ราษฎรได้รับคำร้องจากเจ้าพนักงานผู้จับให้นำตัวผู้ถูกจับไปส่งยังที่ทำการพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 493/2486 และกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลย มีประกันแล้วหนีหรือจะหลบหนีราษฎรผู้เป็นนายประกันมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้เอง แล้วควบคุมตัวส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด ตามมาตรา 117¹¹²

(2) ระยะเวลาควบคุม

ราษฎรเป็นผู้ควบคุม ราษฎรสามารถควบคุมได้เฉพาะกรณีราษฎรเป็นผู้จับควบคุมตัวเพื่อนำตัวผู้ถูกจับส่งที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเท่านั้น¹¹³

เจ้าพนักงานเป็นผู้ควบคุม เพื่อการสืบสวนและสอบสวน แต่การควบคุมต้องอยู่ภายใต้ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 87 ดังนี้

(1) ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี (มาตรา 87 วรรคแรก) ซึ่งเป็นหลักทั่วไปในการใช้อำนาจควบคุม การจำเป็นตามพฤติการณ์ย่อมพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น เพื่อถามคำให้การผู้ต้องหา เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันผู้ต้องหาจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

(2) ในกรณีซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การและที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขาอยู่ที่ไหนเท่านั้น (มาตรา 87 วรรคสอง) โดยความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีโทษไม่สูงกว่าลหุโทษเป็นความผิดเล็กน้อยเจ้าพนักงานจะควบคุมได้เพียงเพื่อการถามคำให้การ

(3) ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดีให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 83 เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ โดยให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหานั้นไว้ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้ (มาตรา 87 วรรคสาม) ในกรณีคดีที่มีโทษสูงกว่าความผิดลหุโทษ และผู้ต้องหาไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งมาตรา 87 วรรคสามกำหนดระยะเวลาควบคุมไว้

¹¹² คณิง ภาไชย. อ่างแล้ว เจริงอรรถที่ 94. หน้า 261.

¹¹³ คณิง ภาไชย. อ่างแล้ว เจริงอรรถที่ 94. หน้า 261.

ในชั้นสอบสวนได้เท่าที่จำเป็น เพื่อการสอบสวนหรือการฟ้องคดีแต่ไม่เกิน 48 ชั่วโมง นับตั้งแต่วันที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน มิให้นับเวลาเดินทางรวมเข้าไปด้วย¹¹⁴

2) การควบคุมตัวจำเลยของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับคดีโดยตรง แต่เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในฐานะที่ต้องบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลในคดีอาญาที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ ควบคุมตัวไว้ไม่ให้หนีและลงโทษ หรือแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องโทษให้กลับตัวเป็นคนดีผู้สังคม¹¹⁵

การควบคุมตัวนั้นเป็นการควบคุมไว้ในเรือนจำตามกฎหมายราชทัณฑ์ โดยจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเฉพาะ เรียกว่าส่วนควบคุมผู้ต้องหาไปศาล ซึ่งเป็นการควบคุมตัวผู้ต้องขังเพื่อไปดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่ศาลในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความแตกต่างจากเรือนจำและทัณฑสถานอื่น ๆ ในจังหวัดต่าง ๆ ที่เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ แต่ในส่วนของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครมีหน้าที่ในการนำผู้ต้องขังจากเรือนจำหรือทัณฑสถานในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางบางขวาง ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง และทัณฑสถานหญิงกลางไปดำเนินคดีที่ศาลต่าง ๆ ยกเว้น เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง และเขตธนบุรี รวมไปถึงการรับตัวและควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ศาลสั่ง หรือพิพากษาให้ควบคุมตัวไว้ และยังจัดให้มีเจ้าพนักงานประจำศาลต่าง ๆ เรียกว่า ฝ่ายควบคุมผู้ต้องหาประจำศาล ซึ่งเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ประจำศาลไม่ได้มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ให้อำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนคงมีเพียงแค่หนังสือสั่งการของกรมราชทัณฑ์ที่ให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติหน้าที่ประจำศาล¹¹⁶

ตามหนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ ขธ 0705/ว75 ลงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เรื่อง มาตรการในการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกรณีไปศาล และกรณีรับตัวเข้าใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้¹¹⁷

¹¹⁴ คณิง ภาไชย. อังแล้ว เจริญรอดที่ 94. หน้า 261-264.

¹¹⁵ สมรัตน์ เข้มศิริ. (2553). *กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องขังภายนอกเรือนจำ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 1-2.

¹¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2-3.

¹¹⁷ กรมราชทัณฑ์. (2546, 16 ธันวาคม). *มาตรการในการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกรณีไปศาล และกรณีรับตัวเข้าใหม่*. เอกสารกรมราชทัณฑ์เลขที่ ขธ 0705/ว75.

(1) มาตรการควบคุมผู้ต้องขังไปศาล

(1.1) กรณีเรือนจำ/ทัณฑสถานในส่วนภูมิภาค หน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังจากเรือนจำไปศาล เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 6 สำหรับเรือนจำและทัณฑสถานให้ถือปฏิบัติ ดังนี้¹¹⁸

(1.1.1) เมื่อเรือนจำ/ทัณฑสถานรับคำสั่งเบิกตัวผู้ต้องขังให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบประวัติผู้ต้องขังนั้น ๆ ก่อนวันนำตัวไปศาล หากปรากฏว่าผู้ต้องขังที่ศาลเบิกตัวเป็นผู้ต้องขังคดีสำคัญ หรือมีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจ เมื่อพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการ ให้ถือปฏิบัติตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 พร้อมกับควบคุม ตรวจสอบ และตรวจค้นด้วยความระมัดระวังรอบคอบเป็นพิเศษ

ในกรณีที่มีผู้ต้องขังคดีสำคัญ หรือผู้ต้องขังที่ไม่น่าไว้วางใจ ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีหน้าที่รับตัวไปศาล และแจ้งให้ศาลทราบทุกครั้ง¹¹⁹

(1.1.2) ผู้ต้องขังที่จะออกไปศาลในตอนเช้า ให้ทำการแยกออกจากผู้ต้องขังอื่น โดยควบคุมให้จัดการทำกิจวัตรในตอนเช้า และรับประทานอาหารเช้าให้แล้วเสร็จโดยเร็วก่อนผู้ต้องขังอื่น

(1.1.3) ผู้ต้องขังที่จะออกไปศาลให้แต่งเครื่องแบบสำหรับผู้ต้องขัง กรณีเป็นผู้ต้องขังทั่วไปให้ใส่เสื้อสีน้ำตาลตามปกติ ส่วนผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีของกลางยาบ้าตั้งแต่ 1,000 เม็ดขึ้นไป ให้ใส่เสื้อที่มีแถบผ้าสีเขียวติดที่แขน และหากเป็นผู้ต้องขังที่มีของกลางยาบ้าตั้งแต่ 10,000 เม็ดขึ้นไป หรือมียาเสพติดชนิดอื่นจำนวนมากรวมทั้งผู้ต้องขังที่เป็นผู้ร้ายรายสำคัญในคดีอื่น ๆ ให้ใส่เสื้อที่มีแถบผ้าสีแดงติดที่แขน โดยไม่ให้นำเสื้อผ้าและสิ่งของอื่นที่ไม่ได้รับอนุญาตติดตัวไป

(1.1.4) ตรวจสอบรายชื่อและตัวผู้ต้องขังให้ถูกต้อง แล้วใช้เครื่องพันธนาการให้เหมาะสมโดยให้ฝ่ายควบคุมฯ พิจารณามอบหมายให้พัศดีหรือผู้คุมที่เหมาะสมเป็นผู้ควบคุมการใช้เครื่องพันธนาการตามที่ฝ่ายควบคุมฯ กำหนด และให้ควบคุมอย่างใกล้ชิดคอยให้ผู้ต้องขังมีโอกาสเลือกชนิดและขนาดของเครื่องพันธนาการได้

(1.1.5) เมื่อใช้เครื่องพันธนาการแล้วให้หัวหน้าฝ่ายควบคุมฯ หรือพัศดีผู้ได้รับทำการตรวจสอบสภาพเครื่องพันธนาการ และของติดตัวอื่นของผู้ต้องขังที่จะออกไปศาลให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยมั่นคงและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัดเป็นประจำทุก ๆ วัน

¹¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

¹¹⁹ กรมราชทัณฑ์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 117. หน้า 1.

(1.1.6) ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบจัดการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังที่จะออกศาลลงในแบบเปรียบเทียบลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือไว้เป็นหลักฐาน เพื่อเปรียบเทียบเมื่อกลับจากศาล สำหรับทำการตรวจสอบว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่¹²⁰

(1.1.7) ก่อนจะส่งมอบตัวผู้ต้องขังให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำทำการตรวจค้นตัว สิ่งของติดตัว และตรวจสอบสภาพเครื่องพันธนาการให้เป็นที่เรียบร้อย พร้อมทั้งลงชื่อไว้เป็นหลักฐานตามแบบการส่งมอบตัวผู้ต้องขังไป - กลับศาล และให้ผู้มีหน้าที่ควบคุมตัวไปศาลลงชื่อรับตัวไว้เช่นกัน

(1.1.8) ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบตรวจค้นพาหนะในการรับ - ส่งผู้ต้องขังอย่างละเอียดทั้งไปและกลับ เพื่อป้องกันมิให้มีการนำอาวุธ วัตถุระเบิด หรือสิ่งของต้องห้าม ซุกซ่อนไว้ในรถก่อนนำตัวผู้ต้องขังขึ้นรถยนต์

(1.1.9) เมื่อผู้ต้องขังทั้งหมดขึ้นรถยนต์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้ทำการปิดล็อกกุญแจประตูรถยนต์ให้เรียบร้อยมั่นคง

(1.1.10) การรับตัวผู้ต้องขังกลับจากศาล ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบทำการตรวจค้นตัวและสิ่งของต้องห้าม พร้อมกับตรวจสอบสภาพเครื่องพันธนาการ โดยละเอียดรอบคอบ เช่นเดียวกับก่อนไปศาล และทำการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังทุกคน แล้วเปรียบเทียบหลักฐานการส่งตัวให้ถูกต้องตรงกัน ตามแบบการส่งมอบตัวผู้ต้องขังไป - กลับ ศาลให้เป็นที่เรียบร้อย

(1.1.11) การรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ ให้ทำการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังทุกคน

(1.1.12) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจรับตัวผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ให้เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ประตูเรือนจำ เข้มงวดกวดขัน ในการพกพาอาวุธ และสิ่งของต้องห้ามอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด¹²¹

(1.2) กรณีเรือนจำทัณฑสถานในเขตกรุงเทพมหานครและเรือนจำกลางบางขวาง เจ้าหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังไปศาล เป็นหน้าที่ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เรือนจำพิเศษธนบุรี และเรือนจำพิเศษมีนบุรี โดยให้ถือปฏิบัติ ดังนี้¹²²

(1.2.1) เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการควบคุมผู้ต้องขังไป - กลับระหว่างศาลกับเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำกลางบางขวาง ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางและทัณฑสถานหญิงกลาง ส่วนเรือนจำพิเศษธนบุรี รับผิดชอบ

¹²⁰ กรมราชทัณฑ์. อังแล้ว เจริญธรรมที่ 117. หน้า 1.

¹²¹ กรมราชทัณฑ์. อังแล้ว เจริญธรรมที่ 117. หน้า 2.

¹²² กรมราชทัณฑ์. อังแล้ว เจริญธรรมที่ 117. หน้า 2.

ในการควบคุมผู้ต้องขังไปกลับระหว่างศาลกับเรือนจำของเรือนจำพิเศษธนบุรี และทัณฑสถานหญิงธนบุรี สำหรับเรือนพิเศษมีนบุรีให้ดำเนินการรับ - ส่งตัวผู้ต้องขัง เฉพาะที่ตนเองรับผิดชอบเท่านั้น

(1.2.2) ขั้นตอนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ศาลมีคำสั่งเบิกตัวไปศาลการรับ - การส่งตัวผู้ต้องขังทั้งไปและกลับจากศาล ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับกรณีการควบคุมผู้ต้องขังไปศาลในเรือนจำ/ทัณฑสถานส่วนภูมิภาค ตามข้อ (1.1)

(1.2.3) กรณีรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่ศาล ให้ทำการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังตามแบบใบส่งตัวและรับรองพิมพ์ลายนิ้ว

(2) มาตรการสำหรับผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่ศาล¹²³

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยหรือให้ฝากขังที่เรือนจำ กรณีไม่อนุญาตให้ประกันตัว ปล่อยตัวชั่วคราว หรือกรณีการถอนหลักประกันตัว ให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ประจำศาลหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องชี้แจงกระบวนการเบื้องต้นให้ผู้ต้องขังเข้าใหม่ทราบภายหลังเข้ามาอยู่ในความควบคุมตัวของเรือนจำในเรื่องของการปฏิบัติตนและสิ่งที่สามารถจะกระทำได้ ดังนี้

(2.1) กรณีเป็นผู้ต้องขังเข้าใหม่ ก่อนที่จะนำผู้ต้องขังเข้าใหม่มาคุมขังในห้องควบคุมที่ศาลให้สอบถามความประสงค์ว่า ต้องการจะใช้โทรศัพท์ติดต่อกับญาติหรือบุคคลใกล้ชิด หรือทนายความ ในการดำเนินการใด ๆ ทางกฎหมายหรือไม่ หากต้องการให้อนุญาตใช้โทรศัพท์สาธารณะที่จัดไว้หรือโทรศัพท์มือถือส่วนตัว (หากมี) ได้ โดยทำการจดบันทึกเลขหมายและจำนวนครั้งที่โทรทุกราย ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ประจำศาลขณะทำการสนทนาอย่างใกล้ชิด

(2.2) หากผู้ต้องขังเข้าใหม่ประสงค์จะรับประทานอาหารส่วนตัว ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมอนุโลมให้ผู้ต้องขังสามารถรับของเยี่ยมจากญาติ (เฉพาะอาหารและน้ำ) โดยจัดให้รับประทานอาหารในบริเวณห้องควบคุม ภายใต้การตรวจสอบและการควบคุมของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการสงเคราะห์ให้กับผู้ต้องขังเข้าใหม่ในการปรับสภาพตนเอง

3) การควบคุมตัวผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 6 การควบคุม บทที่ 9 การควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ต้องขังไปมาระหว่างศาลกับเรือนจำ¹²⁴

ข้อ 157 ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้มอบตัว และตำรวจผู้รับมอบตัวควบคุมไปศาลต่างฝ่ายต่างจัดสมุดไว้ฝ่ายละ 1 เล่ม สำหรับจดรายชื่อตามที่มอบ และรับตัวให้ตำรวจผู้รับตัวลงนามรับในสมุด

¹²³ กรมราชทัณฑ์. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 117. หน้า 3.

¹²⁴ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี.

ของพนักงานเรือนจำ และให้พนักงานเรือนจำทำเป็นบัญชีรายชื่ออีกฉบับหนึ่ง ซึ่งตรงกับรายนามในสมุดมอบแก่ตำรวจผู้ควบคุมไว้เป็นคู่มือตรวจสอบ

ส่วนสมุดจรายชื่อฝ่ายตำรวจ ให้ตำรวจผู้ควบคุมที่นำตัวกลับจากศาลนั้นให้เจ้าหน้าที่เรือนจำลงนามรับตัวคืนในสมุดนั้นเป็นหลักฐาน¹²⁵

ข้อ 158 ถ้าตำรวจผู้ควบคุมได้รับตัวผู้ถูกควบคุมเพิ่มเติมจากศาลด้วยกรณีใดก็ตาม ก็ให้รายนามเพิ่มเติมในสมุดของตำรวจแล้วมอบตัวแก่เจ้าหน้าที่เรือนจำ พร้อมกับหมายศาลส่งให้เจ้าหน้าที่เรือนจำลงนามรับไว้ในสมุดเป็นหลักฐานเช่นเดียวกัน¹²⁶

ข้อ 159 ถ้าศาลมีหนังสืออื่นใดถึงเจ้าหน้าที่เรือนจำมอบแก่ตำรวจผู้ควบคุมนำส่งเจ้าหน้าที่เรือนจำ ก็ให้ตำรวจผู้ควบคุมรับมามอบแก่เจ้าหน้าที่เรือนจำ แล้วนำหลักฐานการรับส่งคืนศาลหรือถ้าตำรวจเป็นผู้ลงนามรับมาจากศาลก็ให้ทางตำรวจทำหลักฐานให้เจ้าหน้าที่เรือนจำลงนามรับหนังสือนั้น ๆ เป็นหลักฐานยึดถือไว้อีกชั้นหนึ่งด้วย¹²⁷

ข้อ 160 การควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ต้องขังไปมาระหว่างศาลกับเรือนจำซึ่งในระเบียบนี้จะเรียกว่าผู้ถูกควบคุม ให้ตำรวจปฏิบัติดังต่อไปนี้¹²⁸

1. ผู้ที่มีความประสงค์จะเยี่ยม หรือติดต่อกับผู้ถูกควบคุมต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าตำรวจที่ทำหน้าที่ควบคุมเสียก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะเยี่ยมหรือติดต่อกับ

2. การเยี่ยมหรือติดต่อดังกล่าว จะเยี่ยมหรือติดต่อกับเฉพาะผู้ถูกควบคุมที่ทางการได้อนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อก่อน

ทนายความหากจะมาติดต่อกับเรื่องคดีของผู้ถูกควบคุม จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อนการเยี่ยมหรือติดต่อกับ ให้เยี่ยมหรือติดต่อกับตามวันเวลาที่ราชการกำหนดไว้

ที่หน้าห้องควบคุมต้องจัดให้มีป้ายขนาดโตพอเห็นได้ชัด บอกกำหนดเวลาที่อนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับไว้ด้วย

3. ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับจะนำเงินหรือสิ่งของใด ๆ อันต้องห้ามตามกฎหมายหรือตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ได้กำหนดห้ามไว้มาให้ผู้ถูกควบคุมไม่ได้

4. เมื่อผู้มาเยี่ยมหรือติดต่อกับจะนำสิ่งของมาเพื่อส่งมอบให้กับผู้ถูกควบคุม ต้องให้หัวหน้าผู้ควบคุมตรวจก่อนทุกครั้ง เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงให้ส่งมอบสิ่งของนั้นให้กับผู้ถูกควบคุมได้

¹²⁵ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี. ข้อ 157.

¹²⁶ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี. ข้อ 158.

¹²⁷ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี. ข้อ 159.

¹²⁸ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี. ข้อ 160.

5. ตำรวจผู้ควบคุมจะต้องคอยหมั่นตรวจตราดูแลห้องควบคุมอยู่ตลอดเวลาเพื่อมิให้ผู้ใดละเมิดระเบียบได้ และจะพูดคุยหยอกล้อกับผู้ถูกควบคุมไม่ได้
6. ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยม หรือติดต่อผู้ถูกควบคุมจะต้องอยู่ในเขตที่ทางการกำหนดไว้
7. หากผู้ถูกควบคุม พுகเป็นทำนองให้สัมภาษณ์แก่บุคคลภายนอก ให้ตำรวจผู้ควบคุมสั่งห้ามไม่ให้กระทำ
8. ผู้ที่มาขอเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องถูกควบคุม มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมหรือติดต่อ คือ
 - ก. มีอาการแสดงว่าเสพสุราเมึนเมา น่าจะก่อความรำคาญ หรือความไม่สงบเรียบร้อย ให้เกิดขึ้น
 - ข. มีเหตุผลอันควรเชื่อว่าถ้าอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องถูกควบคุมแล้ว จะก่อการร้ายให้เกิดขึ้น
 - ค. ไม่เป็นญาติมิตรหรือไม่มีกิจธุระเกี่ยวข้องกับผู้ต้องถูกควบคุม
 - ง. มีกิริยาจาไม่สุภาพ เช่น พุดจาเสียดสีผู้อื่น เป็นต้น
9. ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ถูกควบคุมหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ถูกควบคุมที่กระทำผิดระเบียบของการควบคุมที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติวางไว้ต้องแจ้งให้ออกจากสถานที่เยี่ยมหรือติดต่อไปทันที
10. เมื่อผู้ถูกควบคุมจะส่งจดหมายหรือเอกสารใด ๆ ไปถึงบุคคลภายนอก หรือบุคคลภายนอกจะส่งมาให้ผู้ถูกควบคุม จะต้องให้หัวหน้าตำรวจผู้ควบคุมตรวจเสืยก่อนทุกครั้ง ถ้าเป็นจดหมายหรือเอกสารธรรมดา ไม่มีข้อความที่จะให้ระเวงสงสัยไปในทางที่มีชอบ ก็ให้มอบไปได้ ถ้าสงสัยข้อความในจดหมายหรือเอกสารนั้น ให้ส่งผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งการ หากเป็นภาษาต่างประเทศก็ให้เสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาเช่นกัน¹²⁹
11. ตำรวจผู้ควบคุมจะรับฝากเงินหรือสิ่งของใด ๆ จากบุคคลภายนอกไปให้ผู้ถูกควบคุมไม่ได้ทั้งต้องระมัดระวังกวัดขั้น อย่าให้ผู้ถูกควบคุมรับสิ่งของอื่นจากบุคคลภายนอกนำเข้าไปในเรือนจำด้วย
12. ตำรวจผู้มีหน้าที่ควบคุม นอกจากจะปฏิบัติตามระเบียบนี้แล้ว ให้นำระเบียบว่าด้วยหน้าที่เวรยาม หมุ่มตรวจท้องที่ และกองรักษาการณ์ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 21 มาใช้โดยอนุ โลมอีกด้วย

¹²⁹ ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี. ข้อ 160.

4) ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2550 เพื่อป้องกันเหตุร้าย เสริมสร้างความศักดิ์สิทธิ์แห่งสถาบัน และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้มีอรรถคดีในศาลยุติธรรม ตลอดจนเป็นหลักประกันความปลอดภัยให้แก่บุคลากรของศาลยุติธรรม และบุคคลต่าง ๆ ที่มาศาล จึงได้ออกระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2550 ขึ้น โดยมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยในศาล¹³⁰ ดังนี้

ข้อ 15 การควบคุมบุคคลและการตรวจค้น¹³¹

(1) การควบคุมบุคคล

(ก) ให้บุคคลภายในหน่วยงานติดบัตรขณะอยู่ในบริเวณสถานที่ เพื่อแสดงว่าเป็นบุคคลได้รับอนุญาตให้เข้าในพื้นที่ได้

(ข) ให้บุคคลภายนอกติดบัตร “ผู้ติดต่อ” สำหรับผู้มาติดต่อราชการเป็นครั้งคราว หรือติดบัตรถาวรประเภท 2 สำหรับผู้มาติดต่อราชการเป็นประจำ แล้วแต่กรณี

(ค) จัดให้มีที่พักผู้มาติดต่อราชการหรือเยี่ยมไว้เป็นพิเศษต่างหาก ไม่ควรอนุญาตให้ผู้มาเยี่ยมเข้าไปยังห้องทำงาน นอกจากบุคคลที่มาติดต่อราชการที่เกี่ยวข้อง โดยแท้จริง ในการนี้ ผู้รับการเยี่ยมจะต้องรับผิดชอบในตัวผู้มาเยี่ยมตลอดเวลาของการเยี่ยม

(2) การตรวจค้น¹³²

(ก) ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำทางเข้าออกสอดส่อง ดูแลความเรียบร้อยของบุคคลที่เข้าออกบริเวณอาคาร และป้องกันมิให้บุคคลพกพาอาวุธเข้าในอาคาร

(ข) ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ณ จุดทางเข้าอาคารคอยดูแลให้ผู้ที่จะเข้ามาในอาคารผ่านช่องทางที่ติดตั้งเครื่องตรวจอาวุธชนิดประตูดู (ถ้ามี) กรณีสงสัยให้ตรวจกระเป๋าหรือสัมภาระ โดยใช้เครื่องตรวจอาวุธขนาดเล็กอีกครั้งหากพบสิ่งที่น่าสงสัยให้แจ้งหัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้อำนวยการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาล เพื่อพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสมก่อนอนุญาตให้เข้าในอาคาร

(ค) ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยใช้เครื่องตรวจอาวุธขนาดเล็กตรวจบุคคลที่จะเข้าห้องพิจารณา หากมีกรณีสงสัยและหากพบสิ่งผิดปกติให้แจ้งหัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือผู้อำนวยการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาล เพื่อพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสมก่อนอนุญาตให้เข้าในห้องพิจารณา

¹³⁰ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2550.

¹³¹ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2550. ข้อ 15(1).

¹³² ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2550. ข้อ 15(2).

ข้อ 21 มาตรการอื่น ๆ เกี่ยวกับระบบการรักษาความปลอดภัยในศาล¹³³

(1) จัดให้มีทะเบียนรายชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการป้องกันและขจัดเหตุร้ายต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย เพื่อความสะดวกในการติดต่อแจ้งเหตุและช่วยเหลือขจัดเหตุร้ายได้อย่างฉับพลัน

(2) ในกรณีที่ผู้พิพากษาจะพิจารณาพิพากษาคดีที่สำคัญ ให้จัดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดูแลอย่างเพียงพอ และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มมาตรการการรักษาความปลอดภัยในศาล

(3) ให้เจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตรวจตราภายในห้องพิจารณาให้เรียบร้อยก่อนอนุญาตให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าในห้องพิจารณา

(4) ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาล และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีหน้าที่ควบคุมผู้ต้องคุมขังพกพาอาวุธในบริเวณศาลยุติธรรมได้

(5) ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาล หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เข้มงวดในการตรวจค้นอาวุธและการตรวจสอบเครื่องพันธนาการที่ใช้กับผู้ต้องคุมขัง ก่อนส่งตัวผู้ต้องคุมขังไปศาล

(6) ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำศาล หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เข้มงวดในการตรวจสอบความเรียบร้อยของเครื่องพันธนาการ การตรวจค้นตัวผู้ต้องคุมขัง การตรวจตราดูแลความเรียบร้อยในห้องคุมขังของศาลก่อนนำผู้ต้องคุมขังไปควบคุมไว้ และให้เข้มงวดในการตรวจสอบสิ่งของที่มีผู้นำมามอบให้แก่ผู้ต้องคุมขังให้มากยิ่งขึ้น

(7) การพิจารณาฝากขังผู้ต้องหา ผู้พิพากษาควรกระทำในห้องพิจารณา ห้ามกระทำในห้องทำงานผู้พิพากษา ในกรณีมีผู้ต้องหามากผู้พิพากษาอาจให้ความอนุเคราะห์ โดยพิจารณาฝากขังที่เรือนจำ

(8) ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระมัดระวังไม่ให้ญาติเข้าใกล้ชิดผู้ต้องคุมขัง หรือส่งของให้ในระหว่างควบคุมตัวในศาลนอกห้องคุมขังโดยเด็ดขาด

สรุปการจับกุมและการควบคุมตัวเป็นการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ว่า การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปของการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล และการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี ส่วนบุคคลผู้ที่ จะกระทำการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลใดได้ ต้องปรากฏบุคคลดังกล่าวมีอำนาจตามกฎหมายและได้กระทำการภายใต้กรอบอำนาจ

¹³³ ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2550. ข้อ 21.

ที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้ตามหลักนิติรัฐ ซึ่งตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ดังนั้นเพื่อเป็นการอำนวยความยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน และการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นไปอย่างเที่ยงธรรม อิศระ มีประสิทธิภาพ และเสมอภาค โดยไม่ถูกแทรกแซง หรือคุกคาม หรือข่มขู่ จากบุคคลภายนอก รวมไปถึงการจับกุมผู้กระทำความผิดที่หลบหนี ให้ได้รับโทษตามกฎหมายอย่างแท้จริง และส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม จึงสมควรให้บัญญัติกฎหมายเพื่อธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้แก่ประชาชน